

Брюксел, 7.6.2018
COM(2018) 435 final

2018/0224 (COD)

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

**за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации
„Хоризонт Европа“ и за определяне на нейните правила за участие и
разпространение на резултатите**

(текст от значение за ЕИП)

{SEC(2018) 291 final} - {SWD(2018) 307 final} - {SWD(2018) 308 final} -
{SWD(2018) 309 final}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

• Основания и цели

Предложението за „Хоризонт Европа“ е изцяло в съответствие с предложението на Комисията за следващия дългосрочен бюджет на Съюза за 2021—2027 г. и с приоритетите на Комисията, определени в нейната Програма за работни места, растеж, справедливост и демократична промяна, както и с приоритетите на глобалната политика (целите за устойчиво развитие). То подкрепя програмата на Съюза за периода след 2020 г., договорена в Римската декларация от 25 март 2017 г.

Предложението изхожда от предпоставката, че научните изследвания и иновациите допринасят за осъществяването на приоритетите на гражданите, стимулират производителността и конкурентоспособността на Съюза и са от решаващо значение за съхраняването на социално-икономическия модел и ценностите ни и за намирането на решения, които да ни помогнат да подходим към предизвикателствата по по-системен начин.

Пакетът „Хоризонт Европа“ съдържа предложения за:

1. Рамкова програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“, включително правила за участие и разпространение на резултатите (съгласно Договора за функционирането на Европейския съюз — ДФЕС),
2. специфична програма за изпълнението на „Хоризонт Европа“ (ДФЕС),
3. Програма за научни изследвания и обучение съгласно Договора за Евратом, както и
4. свързаните с тях оценка на въздействието и законодателни финансови обосновки.

Предлага се специфична програма за научни изследвания в областта на отбраната да се създаде с Регламент .../.../ЕС на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Европейския фонд за отбрана, за периода 2021—2027.

Пакетът обединява действащите понастоящем два правни акта (рамковата програма и правилата за участие и разпространение на резултатите) в един правен акт и съдържа редица подобрения във връзка с опростяването.

Програмата „Хоризонт Европа“ ще укрепи по-специално научната и технологичната база на Съюза, за да се допринесе за справянето с глобалните предизвикателства на нашето време и за постигането на целите за устойчиво развитие. Заедно с това програмата ще даде импулс на конкурентоспособността на Съюза и на неговия промишлен сектор. „Хоризонт Европа“ ще спомогне за осъществяването на стратегическите приоритети на Съюза, както и за разработването и прилагането на неговите политики. Съвременният свят се променя бързо, поради което успехът на Европа все повече зависи от нейната способност да превръща високите научни постижения в иновации, които имат реално благотворно въздействие за нашата

икономика и качеството на живота и създават нови пазари с работни места, изискващи по-висока квалификация.

За да постигне тази цел и да затвърди успеха на предходната програма, „Хоризонт Европа“ ще продължи да подпомага целия цикъл на научните изследвания и иновациите по интегрален начин.

Принципът на единен набор от правила за участие и разпространение на резултатите се запазва, като същевременно в настоящото предложение тези правила са допълнително усъвършенствани.

В настоящото предложение се предвижда дата на прилагане от 1 януари 2021 г., като същото се представя с оглед на Съюз с 27 държави членки в съответствие с нотификацията от страна на Обединеното кралство за намерението на държавата да се оттегли от Европейския съюз и от Евратом на основание член 50 от Договора за Европейския съюз, получено от Европейския съвет на 29 март 2017 г.

- **Съгласуваност с действащите разпоредби в тази област на политиката**

Рамковата програма е водещата програма на Съюза за подпомагане на научните изследвания и иновациите от концепцията до възприемането им от пазара. Тя има за цел да допълва националното и регионалното финансиране. Рамковата програма вече доказва своята уникална европейска добавена стойност за подпомагането на съревнование и сътрудничеството на целия континент в интерес на върховите постижения и иновации. Това доведе до пробиви в научното познание, повишена конкурентоспособност и решения в отговор на някои обществени предизвикателства. Новата рамкова програма — „Хоризонт Европа“ — ще има за цел да постигне още по-голямо въздействие, отколкото действащата в момента програма „Хоризонт 2020“, за която широко се признава, че е сериозен принос за осъществяването на амбициите на Европа. Бързо променящото се естество на научните изследвания и иновациите в условията на глобална конкуренция придава още по-голяма значимост на публичното им подпомагане, и по-специално на съюзно равнище, където неговата добавена стойност е неоспорима. Предложението е изцяло в съответствие с програмата на Комисията в областта на научните изследвания и иновациите, включително с водещата цел за инвестиране на 3 % от БВП на Съюза в научноизследователски и развойни дейности, както и със съобщението „Обновена Европейска програма за научни изследвания и иновации — шансът на Европа да определи своето бъдеще“ (приноса на Европейската комисия за неофициалната среща на лидерите на 16—17 май 2018 г.).

- **Съгласуваност с други политики на Съюза**

Предложението е изцяло в съответствие със съществуващите политики на Съюза. Програмата „Хоризонт Европа“ е разработена, като са взети предвид настоящите приоритети на Комисията, инициативата „Бюджет на ЕС, ориентиран към резултатите“ (според която свързаните с разходи програми на Съюза трябва — повече от всякога — да осигуряват икономическа ефективност), изпълнението на Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие и изпълнението на Глобалната стратегия на Съюза и предложението на Комисията за следващия многогодишен бюджет на Съюза.

В области като здравеопазването, цифровите технологии, трансформацията на промишлеността, приобщаващите и демократични общества, природните ресурси, енергетиката, мобилността, околната среда, храните, нисковъглеродната икономика, космическото пространство и сигурността научните изследвания и иновациите са от решаващо значение за успешното осъществяване на приоритетите на Съюза: по-специално работните места и икономическия растеж, цифровия единен пазар, енергийния съюз и действията във връзка с климата. Научните изследвания и иновациите са в основата на производителността и конкурентоспособността на напредналите икономики, каквато е икономиката на Съюза.

Инвестициите в научни изследвания и иновации ще се допълват и ще се подсилват взаимно с инвестициите по други програми на Съюза. Резултатите от научните изследвания и иновациите ще се използват в полезно взаимодействие с други програми на Съюза, за да се стимулира възприемането им на национално и регионално равнище, като по този начин се мобилизира в максимална степен европейският потенциал за иновации. В допълнение към това ще се осъществяват ефективни кампании за комуникации и популяризирането им, насочени към широката общественост. Взаимното допълване и полезното взаимодействие на подпомагането и използването на научните изследвания и иновациите навсякъде в дългосрочния бюджет на Съюза ще се използват в максимална степен чрез процес на стратегическо планиране на научните изследвания и инвестициите, който ще бъде достатъчно гъвкав, за да се даде възможност на Комисията и институциите на Съюза да реагират бързо в случай на спешни нужди и нови приоритети.

Предложението е изцяло в съответствие и с подхода, възприет в рамките на европейския семестър за координация на икономическите политики. Тези връзки следва да се запазват и да укрепват на основата на съответния принос, който вече е направен по програмата „Хоризонт 2020“ за подпомагане на структурните реформи с цел повишаване на качеството и ефикасността на националните системи за научни изследвания и иновации на три равнища: първо, чрез значителни инвестиции в научни и технологични изследвания и иновации; второ, чрез превръщане на стопанската среда в среда, която благоприятства иновациите и не се страхува от риска; трето, чрез осигуряване на съдействие за европейските граждани през прехода, движен от иновациите и цифровизацията, както и от глобални тенденции, като изкуствения интелект и кръговата икономика, който ще бъде бърз, а за някои — и бурен.

Действията по програмата следва да се използват за справяне със случаи на неефективност на пазара или с неоптимални по отношение на инвестициите ситуации, по адекватен начин, без да се дублира или да се изтласква частното финансиране, и да имат отчетлива европейска добавена стойност. Това ще осигури съгласуваност между действията на програмата и правилата на ЕС за държавните помощи, като се избягва неоправдано нарушаване на конкуренцията на вътрешния пазар.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

• Правно основание

Програмата „Хоризонт Европа“ се основава на дялове „Промисленост“ и „Научни изследвания и технологично развитие, и космическо пространство“ от ДФЕС (членове 173, 182, 183 и 188).

Поради силната си ангажираност с иновациите специфичната програма за изпълнение на „Хоризонт Европа“ сега се основава на дялове „Промисленост“ и „Научни

изследвания и технологично развитие, и космическо пространство“ (членове 173 и 182 от ДФЕС), както и специфичната програма относно научните изследвания в областта на избраната (пак там).

Европейският институт за иновации и технологии (EIT) се основава на дял „Промисленост“ и ще продължи да бъде финансиран с финансов принос от програмата „Хоризонт Европа“.

Предложението за програма за научни изследвания и обучение на Евратом се основава на член 7 от Договора за Евратом.

- **Субсидиарност (при неизключителна компетентност)**

Съюзът има споделена (паралелна) компетентност в тази област на основание член 4, параграф 3 от ДФЕС. За да може да преодолее предизвикателствата, пред които в момента е изправена Европа, Съюзът трябва да инвестира в научни изследвания и иновации и така да постигне икономии от мащаба, обхвата и бързината. Финансираните от Съюза дейности в тази сфера принасят очевидни ползи, които надхвърлят ползите от подпомагането на национално и регионално равнище: те създават критична маса за справяне с глобалните предизвикателства; чрез конкурентно финансиране утвърждават високите научни постижения на Съюза; изграждат трансгранични мултидисциплинарни мрежи; укрепват човешкия капитал; структурират националните системи за научни изследвания и иновации; повишават конкурентоспособността на Съюза; и разкриват нови възможности за пазара.

- **Пропорционалност**

Действията на равнището на Съюза дават възможност въз основа на конкуренция в световен мащаб и транснационално сътрудничество да се подбират най-добрите предложения. По този начин се повишава нивото на постиженията, популяризират се водещите научни изследвания и иновации и освен това се подпомага транснационалната мобилност и се привличат най-талантливите учени. Програмите на равнището на Съюза са по-подходящи за високорискови и дългосрочни научни изследвания и иновации, понеже при тях се разпределя рискът и и се получават широк обхват и икономии от мащаба, които не биха могли да се постигнат по друг начин. Ще се търсят взаимовръзки с национални инициативи, по-специално в областта на иновациите.

Също така може да се привлекат допълнителни публични и частни инвестиции в научните изследвания и иновациите, да се допринесе за по-нататъшното укрепване на европейските научни изследвания и иновации и да се ускорят пазарната реализация и разпространението на иновациите. Програмите на равнището на Съюза могат освен това да подпомагат разработването на политиките и техните цели.

Предложените действия не надхвърлят изискуемото за постигане на целите на Съюза.

- **Избор на инструмент**

Както и в миналото, правният акт е под формата на регламент, тъй като създава права и задължения за бенефициерите, които са задължителни в своята цялост и се прилагат пряко във всички държави — членки на ЕС, и държавите, асоциирани към Рамковата програма.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ РЕТРОСПЕКТИВНИТЕ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

- **Ретроспективни оценки/проверки за пригодност на действащото законодателство**

Както се вижда от последователните оценки, които се извършват, откакто през 1984 г. Съюзът започна да инвестира в научни изследвания и иновации, рамковите програми на Съюза оказват значително дълготрайно въздействие.

В настоящото предложение са използвани отзивите от заинтересованите страни, констатациите от междинните оценки на текущите програми, последващите оценки на предходни програми, както и прогнозни дейности.

В съобщението относно междинната оценка на програмата „Хоризонт 2020“ са набелязани няколко области, в които е необходимо подобрение. Констатациите от тази оценка се основават както на задълбочен анализ, така и на разнообразни отзиви от заинтересованите страни и на стратегическите препоръки на Групата на високо равнище за постигането на максимално въздействие от програмите на ЕС за научни изследвания и иновации (Групата на високо равнище „Лами“). Заключениета на тази група може да се обобщят накратко по следния начин:

- а) да продължи опростяването;
- б) да се подкрепят водещите до пробиви иновации;
- в) да се оказва по-голямо въздействие чрез ориентиране към мисии и към участие на гражданите;
- г) да се засилят полезните взаимодействия с други програми за финансиране и политики на ЕС;
- д) да се укрепи международното сътрудничество;
- е) да се повиши отвореността; и
- ж) да се рационализира финансирането.

- **Консултации със заинтересованите страни**

Комисията използва открити консултации, за да събере мнения по ключовите елементи на проекта за съюзната програма за научни изследвания и иновации за периода след 2020 г. Резултатите от тези консултации бяха включени в оценката на въздействието на програмата и спомогнаха за изготвянето на настоящото законодателно предложение.

Консултациите протекоха в различни периоди, за да се осигури систематичен преглед на становищата на заинтересованите страни по замисъла и формулировката на програмата „Хоризонт Европа“. За да може да се вземат под внимание различните потребности от информация, консултациите бяха проведени под различни форми — конференции и прояви на заинтересованите страни, експертни групи, онлайн консултации, семинари, работни срещи и анализи на документи за изразяване на позиция.

В откритата обществена консултация (на базата на клъстери) относно следващия дългосрочен бюджет на Съюза в областите на инвестициите, научните изследвания и иновациите, малките и средните предприятия и единния пазар 97 % от респондентите посочиха като най-важно предизвикателство пред политиката на Съюза насърчаването на научните изследвания и иновациите.

Основните послания на заинтересованите страни може да се обобщят по следния начин:

- Състоящата се от три стълба структура на програмата „Хоризонт 2020“ следва да се запази, но трябва да се подобрят връзките между отделните стълбове.
- Необходимо е да се повишат бюджетите за успешните схеми за индивидуални изследователи (ЕНС, действията „Мария Склодовска-Кюри“).
- Като основен модел за финансиране следва да останат безвъзмездните средства, допълвани по целесъобразност със специални финансови инструменти.
- Необходимо е да се предоставя подпомагане за дейности, които спомагат за разпространението или споделянето на високи постижения.
- Важно значение за разширяването на участието имат проектите за сътрудничество, които са от по-малък мащаб.
- Мисиите имат всички необходими белези, за да оказват голямо въздействие и да сочат пътя напред.
- В Рамковата програма следва все повече да се включват гражданите.
- Европейският съвет по иновациите следва да служи като ускорител на европейските иновации.
- Необходимо е да се даде тласък на международното сътрудничество за справяне с глобалните предизвикателства.
- Данните и познанията, генерирани чрез финансирани от Съюза проекти, следва да са достъпни за всички.
- Налице е подчертана необходимост от опростяване на областта на научните изследвания и иновациите.
- Постигането на полезни взаимодействия с други програми на Съюза не е лесно, но винаги трябва да се стремим към него.
- Процесът на програмиране на поканите и мисиите се нуждае от усъвършенстване.
- Стремежът към опростяване трябва да продължи.
- Много е важно въздействието да може да се измерва и да се съобщава.

• **Външни експертни становища**

Комисията използва широко външни експертни становища. Те включват по-специално препоръките и констатациите на Групата на високо равнище за постигането на максимално въздействие от програмите на ЕС за научни изследвания и иновации, председателствана от Паскал Лами, които бяха представени в приетия през юли 2017 г. доклад „*LAB – FAB – APP: Investing in the European future we want*“ („Изследвания — производство — приложение: Инвестиране в желаното от нас европейско бъдеще“).

През януари 2017 г. към Европейския съвет по иновациите беше сформирана *Група на високо равнище на новаторите*, на която беше възложено да съдейства на Комисията в развитието на Европейския съвет по иновациите. През януари 2018 г. с 14 препоръки беше приет докладът „*Europe is back: Accelerating breakthrough innovation*“ („Европа се завръща: ускоряваме водещите до пробиви иновации“).

След препоръките относно мисиите, които бяха отправени в доклада на групата „Лами“, беше назначен външен експерт, който да съветва Комисията във връзка с ориентирания към мисии подход. През февруари 2018 г. проф. Мариана Мацукато представи доклада *„Mission-Oriented Research & Innovation in the European Union - A problem-solving approach to fuel innovation-led growth“* („Ориентираните към мисии научни изследвания и иновации в Европейския съюз: подход, който решава проблемите и стимулира основания на иновациите растеж“)¹, в който препоръча пет ключови критерия за подбор на мисиите на равнището на Съюза.

Освен това Стратегическата група на високо равнище по промишлените технологии, председателствана от проф. Юрген Рютгерс, представи преформулирано определение за ключови базови технологии и отправи препоръки относно начините за повишаване на техния принос за приобщаващия растеж, демокрацията, просперитета, равенството и по-добрите работни места.

В приложението към оценката на въздействието се съдържа подробен списък на докладите на групите на високо равнище и на проучванията.

- **Оценка на въздействието**

Настоящото предложение е подкрепено от оценка на въздействието. Комитетът за регулаторен контрол даде становище „положително с резерви“ и препоръча да се опишат по-добре: i) балансът между отделните стълбове на програмата, ii) обосновката и добавената стойност на Европейския съвет по иновациите и на мисиите за научни изследвания и иновации и iii) рационализираните механизми за изпълнение².

В световната икономика, която се характеризира със силна конкуренция и все повече се основава на знанията, научните изследвания и иновациите определят производителността и конкурентоспособността на напредналите икономики, каквато е европейската: през последните десетилетия около две трети от икономическия растеж в Европа се дължи на иновациите. Те движат и подпомагат създаването на нови и по-добри работни места и развиването на дейности с интензивно използване на знания, като те представляват 33 % от общата трудова заетост в Европа. Европа трябва да запази и дори да повиши по устойчив начин своя технологичен, промишлен и иновационен капацитет в стратегически области, върху които се основават обществото, икономиката и международните ни ангажменти.

Необходимо е да се направи повече, за да се стимулират иновациите в Европа, които са ключът към съхраняването на социално-икономическия модел и ценностите на Европа. Очакваното въздействие от продължаването на програмата беше анализирано в оценката на въздействието. В сравнение с програмата, която се изпълнява в момента, се очаква „Хоризонт Европа“ да генерира:

- **повече нови познания и технологии, като насърчава високите научни постижения и тяхното значително въздействие.** Програмата ще продължи да улеснява трансграничното сътрудничество между водещите учени и новатори, като дава възможност за транснационална и междусекторна координация между публичните и частните инвестиции в научни изследвания и иновации. „Хоризонт 2020“ вече привлече най-добрите научни изследователи и

¹ https://ec.europa.eu/info/news/bold-science-meet-big-challenges-independent-report-calls-mission-oriented-eu-research-and-innovation-2018-feb-22_en

² Подробен анализ на направеното по тези препоръки се съдържа в оценката на въздействието.

научноизследователски институции от цял свят, подпомогна 340 000 научни изследователи и спомогна за развитието на висококвалифицирания човешки капитал в Европа. Научните публикации в рамките на „Хоризонт 2020“ са на световно равнище (цитират се два пъти повече, отколкото е средната стойност за света) и допринесоха за сериозни научни пробиви.

- **положително въздействие върху икономическия растеж, търговията и инвестиционните потоци**, както и върху качествените работни места и международната мобилност на учените в европейското научноизследователско пространство. Очаква се благодарение на програмата БВП да се повиши със средно 0,08—0,19 % за период от 25 години, което означава, че всяко инвестирано евро може да има потенциална възвръщаемост до 11 евро от БВП през същия период. Очаква се през „инвестиционната фаза“ (2021—2027 г.) инвестициите на Съюза в научни изследвания и иновации да генерират пряко до 100 000 работни места, свързани с научноизследователски и иновационни дейности. Очаква се през периода 2027—2036 г. генерираната от програмата икономическа дейност да доведе до непреки ползи, изразяващи се в създаването на до 200 000 работни места, 40 % от които ще бъдат за висококвалифициран персонал.
- **значително социално и екологично въздействие**: Това въздействие ще се получи от разпространението и използването на научните резултати, както и от възприемането им в практиката и превръщането им в нови продукти, услуги и процеси, които на свой ред ще спомогнат за успешното осъществяване на политическите цели, както и на социални и екологични иновации.

Посочените въздействия означават, че **потенциалната цена на прекратяването на програмата на Съюза за научни изследвания и иновации (т.е. цената на „отказа от Европа“)** е **значителна**. Прекратяването може да предизвика спад в конкурентоспособността и растежа (загубата на БВП за период от 25 години може да достигне 720 милиарда евро³), рязко намаляване на частните и националните инвестиции, чийто ефект понастоящем се засилва от съвместни инвестиции на равнището на Съюза, и значителни загуби на социално, екологично и икономическо въздействие.

Новата програма освен това ще опрости допълнително правилата, ще повиши правната сигурност и ще намали административната тежест за бенефициерите и администраторите на програмата.

- **Опростяване**

Опростяването е ключът към постигането на целите на програмата „Хоризонт Европа“. За да може да се привлекат най-добрите учени и най-иновативните предприемачи, административната тежест, свързана с участието, трябва да е минимална.

Основните елементи на опростяването, които са посочени най-вече в правилата за участие и разпространение на резултатите, са (повече подробности се съдържат по-долу):

- **приемственост** в прилаганите към „Хоризонт 2020“ мерки за опростяване, които получиха висока оценка от участниците, като например структурата на

³

Въз основа на модела NEMESIS, който съответства на най-голямото въздействие на програмата.

програмата, състояща се от три стълба, простият модел на финансиране и Порталът на участниците;

- **опростяване на финансирането:** например подходът към партньорствата е рационализиран, като има само три вида и ясен набор от критерии за подбора и изпълнението им, за да се гарантира, че те допринасят за общите и специфичните цели на „Хоризонт Европа“;
- **по-нататъшно опростяване на сегашната система за възстановяване на действителните разходи,** по-специално по отношение на разходите за персонал;
- **по-широко приемане на обичайните практики за определяне и анализ на разходите на бенефициерите,** по-специално за вътрешно фактуриране на стоки и услуги, което ще обхваща също еквивалента на големите научноизследователски инфраструктури по програмата „Хоризонт 2020“;
- **повишено използване на опростени варианти за разходите,** както е предвидено в новия Финансов регламент, по-специално финансиране с еднократни суми на проекти в подходящи области и извличане на поуки от пилотното му прилагане в рамките на „Хоризонт 2020“;
- **засилено взаимно използване на одити** с цел намаляване на одитната тежест за бенефициерите, които участват в няколко програми за финансиране от Съюза;
- **разширяване на Гаранционния фонд на участниците (преименуван на Взаимозастрахователен механизъм),** така че да обхване бенефициерите на всички пряко управлявани програми на Съюза, както и действия, които не са обхванати от фонда в рамките на „Хоризонт 2020“ (инициативи по член 185);
- приемане на знака **„Печат за високи постижения“**, за който предложенията може да получават подпомагане от Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Европейския социален фонд+ или Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони;
- запазване на **ключовите елементи на оценката на предложението** и процеса на подбор във всички части на „Хоризонт Европа“. В зависимост от обхвата на поканите обаче ще се търси по-широк кръг от експертни становища, включително експертни становища на потребителски групи и организации на гражданското общество⁴. Новият елемент, който внася базираният на мисии подход, е преминаването от оценка на постиженията и въздействието само на равнището на отделните предложения към оценка на съвместимостта на отличните предложения в рамките на един портфейл. Докато основните принципи са формулирани предварително в правилата, допълнителните подробности относно прилагането на критериите за отпускане на безвъзмездни средства в зависимост от целите на поканите и инструментите (напр. аспектите, които трябва да се вземат под внимание в процедурите по оценка) ще се съдържат в работните програми.

Освен основните законодателни актове във връзка с „Хоризонт Европа“, ще бъдат предприети стъпки за опростяване на изпълнението на програмата, като се започне от образците на споразумения за отпускане на безвъзмездни средства и се обхванат всички процеси, документация, звена за помощ, спомагателни услуги и информационнотехнологични системи, с което допълнително ще се намали

⁴

Анализ на участието на организациите на гражданското общество в рамкови програми на ЕС.

административната тежест за участниците и ще се ускори процесът на отпускане на средства. Успоредно на законодателния процес Комисията ще разработи такива инструменти за изпълнение, като се консултира със заинтересованите страни.

- **Основни права**

Настоящият регламент зачита основните права и е съобразен с принципите, прогласени в Хартата на основните права на Европейския съюз.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Бюджетите на всички предложения са представени в текущи цени. Като изхожда от анализа на разходите и ползите, Комисията може да продължи да използва изпълнителни агенции за изпълнението на програмата „Хоризонт Европа“.

5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

- **Планове за изпълнение и механизми за мониторинг, оценка и докладване**

В зависимост от резултата от задължителния анализ на разходите и ползите Комисията може да увеличи дела от бюджета, делегиран на **изпълнителните агенции**. Като се имат предвид новите елементи на новата рамкова програма (напр. мисиите и Европейският съвет по иновациите) и повишеният бюджет, който ще бъде делегиран, ще бъдат необходими промени в мандатите на агенциите⁵.

Този подход ще спомогне да се намалят административните разходи, да се засилят полезните взаимодействия с други програми и да се постави акцент върху качеството на изпълнението.

По принцип от делегирането на изпълнителните агенции са изключени дейностите, чието съдържание е особено тясно свързано с дадена политика, но в съответствие със стратегията за използване и разпространение на резултатите тези агенции ще бъдат поощрявани да предоставят на Комисията обратна връзка за научноизследователските данни и резултати, за да се разшири базата от доказателства, които да се използват при създаването на политики.

Оценките ще се извършват в съответствие с точки 22 и 23 от Междунституционалното споразумение от 13 април 2016 г.⁶, с което трите институции потвърдиха, че оценките на действащото законодателство и политики следва да служат като база за оценки на въздействието на вариантите за по-нататъшни действия. При оценките ще се преценяват ефектите от програмата на място въз основа на програмните показатели/целеви стойности и на подробен анализ на степента, в която програмата може да се счита за относима, ефективна и ефикасна, и степента, в която осигурява достатъчна добавена стойност от Съюза и е съгласувана с други негови политики. Те

⁵ Допълнителните елементи може да се видят в приложението към оценката на въздействието.

⁶ Междунституционално споразумение между Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество (ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1—14).

ще включват извлечените поуки, за да се установят всякакви пропуски/проблеми или всякаква възможност за по-нататъшно подобряване на действията или резултатите от тях, и за да се допринесе за максимално увеличаване на ползата/въздействието от тях.

За да може да се проследява по-добре въздействието на програмата и да се съобщава за него, **системата за мониторинг и оценка** на „Хоризонт Европа“ ще се състои от три градивни елемента:

- годишен мониторинг на качеството на изпълнението на програмата: проследяване на показателите за качество на изпълнението в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план в зависимост от ключовите пътища на въздействие за постигане на целите на програмата, по възможност въз основа на изходни и целеви стойности;
- непрекъснато събиране на данни за управлението и изпълнението на програмата;
- две пълни оценки на програмата — междинна и последваща (след приключването). Тези оценки ще се основават на координираните оценки на всички части на програмата, видове действия и механизми за изпълнение според общите критерии за оценка и стандартните методики и ще служат като източник на информация при евентуална адаптация на програмата.

Годишният мониторинг на качеството на изпълнението на програмата спрямо нейните цели ще се структурира според пътищата на въздействие и свързаните с тях показатели. Пътищата на въздействие отразяват три допълващи се категории на въздействие и чрез тях — нелинейния характер на инвестициите в научни изследвания и иновации:

1. научно въздействие: свързано с подпомагане на създаването и разпространението на висококачествени нови знания, умения, технологии и решения на глобалните предизвикателства;
2. обществено въздействие: свързано със засилване на въздействието на научните изследвания и иновациите в разработването, подкрепата и прилагането на политиките на Съюза, както и с подкрепа за възприемането на новаторски решения в промишлеността и обществото, чрез които да се атакуват глобалните предизвикателства;
3. икономическо въздействие: свързано с насърчаване на всички форми на иновации, включително водещите до пробиви иновации, и с ускоряване на пазарното внедряване на новаторски решения.

За всяка от тези категории на въздействие ще се използват непреки показатели за проследяване на напредъка в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план.

Данните за управлението и изпълнението⁷ на всички части на програмата и на всички механизми за изпълнение ще продължат да се събират във време, близко до реалното, по централизиран и хармонизиран начин. Те също така ще продължат да са обществено достъпни на специален портал в интернет във време, близко до реалното, което ще дава възможност да се извличат по отделни части на програмата, по видове действия и по видове организации (включително специфичните данни за малките и средните предприятия). Те ще включват, наред с останалото, предложения, заявления, участия и проекти (брой, качество, финансов принос от Съюза и т.н.); проценти на успеваемост;

⁷ Допълнителните елементи може да се видят в приложението към оценката на въздействието.

профили на оценителите, заявителите и участниците (частично въз основа на уникални идентификатори и включително държавата, пола, оборота, ролята в проекта и т.н.); изпълнение (включително срок за отпускане на безвъзмездни средства, процент на грешка, степен на удовлетвореност, процент за поемане на риск и т.н.); комуникационни дейности и дейности по използване и разпространение на резултатите; и принос за постигане на целите на Съюза, свързани с климата и околната среда. За да може да се проследяват по-добре инвестициите за основано на знанията общество, по време на програмата може да се събира информация относно финансирането от Съюза, отпуснато за използването и внедряването на резултати от научни изследвания и иновации, предимно от рамковите програми.

- **Подробно разяснение на отделните разпоредби на предложението**

„Хоризонт Европа“ е нова рамкова програма, която е замислена с цел да се постигне максимално въздействие, като се има предвид променящото се естество на научните изследвания и иновациите, и е структурирана с оглед на повишената съгласуваност и качеството на изпълнението. Предлага се да се използва структура, състояща се от три стълба, които са свързани и се допълват помежду си посредством основни дейности, с цел да се укрепва европейското научноизследователско пространство.

Структура, състояща се от три стълба

Първият стълб — „Отворена наука“ — ще осигурява сериозна приемственост с програмата „Хоризонт 2020“ в подпомагането на високите научни постижения посредством възходящ подход, за да се утвърдят водещите позиции на Съюза в областта на науката и да се развиват висококачествени знания и умения чрез Европейския научноизследователски съвет, действията „Мария Склодовска-Кюри“ и научноизследователските инфраструктури. Принципите и практиките на отворената наука ще се налагат като основни в цялата програма.

Вторият стълб — „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на промишлеността“ — ще бъде посветен на обществените предизвикателства и промишлените технологии посредством низходящ подход, като ще се търсят възможности за справяне с предизвикателствата пред съюзната и световната политика и пред конкурентоспособността. Тези предизвикателства са групирани в пет клъстера („Здравеопазване“, „Приобщаващо и сигурно общество“, „Цифрова сфера и промишленост“, „Климат, енергия и мобилност“ и „Храни и природни ресурси“), които са съгласувани с приоритетите на съюзната и световната политика (целите за устойчиво развитие) и чиито движещи сили са сътрудничеството и конкурентоспособността. Групирането в клъстери, всеки от които има определен брой области на интервенция, се прави с цел да се стимулират сътрудничеството между отделните дисциплини, сектори и политики и международното сътрудничество, като по този начин се постига по-голямо въздействие и се оползотворява потенциалът за иновации, който често е най-значителен там, където се пресичат различни дисциплини и сектори.

Освен обичайните покани за предложения **ще се въведе и ограничен набор от мисии с голяма значимост**. Те ще бъдат разработени в рамките на процеса на стратегическо планиране. Мисиите ще бъдат амбициозни, но обвързани със срокове и постижими цели, ще бъдат ориентирани към обществеността и при необходимост ще я ангажират. Те ще се проектират съвместно с държавите членки, Европейския парламент, заинтересованите страни и гражданите.

Вторият стълб олицетворява ключовата роля на промишлеността за постигането на всички цели на програмата. За да се гарантират промишлената конкурентоспособност и способността за справяне с глобалните предизвикателства, Съюзът трябва да укрепва и да поддържа своя технологичен и промишлен капацитет в ключови области, които са основата на трансформацията на икономиката и обществото ни. Приоритет ще се дава на инвестиции в ключовите базови технологии на бъдещето.

Вторият стълб освен това ще осигурява научни доказателства и техническа подкрепа за политиките на Съюза, включително чрез дейностите на Съвместния изследователски център. Този стълб ще спомага за осъществяването на целите на политиката на Съюза в духа на принципа на иновациите, представен в съобщението на Комисията от 15 май 2018 г. „Обновена Европейска програма за научни изследвания и иновации“. Особено внимание следва да се обърне на повишаването на дела на участието в научни изследвания и финансирането на субекти от трети държави с ниски до средни доходи.

Докато иновациите ще се подпомагат по цялата програма, **третият стълб — „Отворени иновации“ — ще бъде съсредоточен посредством създаването на Европейски съвет по иновациите най-вече върху разширяване на мащаба на водещи до пробив иновации, които създават нови пазари**, ще подкрепя разрастването на европейските иновационни екосистеми и ще продължи да подпомага Европейския институт за иновации и технологии (EIT). Европейският съвет по иновациите ще предлага „обслужване на едно гише“ на новаторите с голям потенциал. Дейностите ще се определят предимно чрез възходящ подход. По този начин значително ще се опрости и рационализира текущото подпомагане и ще се запълнят евентуалните празноти между финансирането с безвъзмездни средства по други части на „Хоризонт Европа“ и финансовите инструменти на InvestEU. Подпомагане ще се предоставя и за сътрудничество със или между национални и регионални агенции по иновациите, както и други публични, частни, общи или секторни участници в областта на иновациите.

Европейският институт за иновации и технологии ще допълва Европейския съвет по иновациите, като насърчава устойчиви иновационни екосистеми и развива предприемаческите и иновационните умения в приоритетни области посредством своите общности на знание и иновации. Европейският институт за иновации и технологии ще допринася за предприемаческата трансформация на университетите в ЕС и неговите дейности ще увеличават максимално полезното взаимодействие и взаимното допълване с действия в рамките на стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на промишлеността“.

Икономическият и социалният просперитет, качеството на живота, работните места и околната среда в Европа зависят от нейната способност да създава знания и да прави иновации. Възходящите подходи в рамките на първия и третия стълб имат за цел преди всичко да се утвърждават високите постижения, да се създават знания и иновации и да се насърчават по-големи инвестиции по-специално в нови, бързо развиващи се области на авангардната наука и водещите до пробив иновации. Те са от решаващо значение за преодоляване на празнините между знанията и иновациите и за укрепване на научната и технологичната база на Съюза, като по този начин допринасят за стратегическите цели и политическите приоритети на Съюза, както и за растежа и конкурентоспособността в дългосрочен план.

Трите стълба ще се основават на **дейности за укрепване на европейското научноизследователско пространство**, и по-специално: споделяне на високи постижения с цел да се оползотворява в пълна степен потенциалът в държави, които са

по-назад по отношение на научните изследвания и иновациите, така че те да могат да достигнат стандартите на Съюза за високи постижения (напр. чрез формиране на екипи, изграждане на връзки, катедри на ЕНП), и реформиране и засилване на европейската система за научни изследвания и иновации, която обхваща следващото поколение на механизъм за подкрепа в областта на политиките.

Тази част ще включва също така дейности, свързани с прогнозиране, мониторинг и оценка на рамковата програма и разпространение и използване на резултатите от нея, модернизиране на европейските университети, подкрепа за разширяването на международното сътрудничество, както и с науката, обществото и гражданите.

Състоящата се от три стълба структура ще засили **вътрешната съгласуваност между отделните части на програмата** за постигане на целите на равнището на програмата. Ясно определените и допълващи се обосновки за интервенция ще подобрят техните взаимовръзки, като свързващите звена ще бъдат отворената наука и отворените иновации. По този начин ще се осигури системен **основаващ се на въздействието подход**, който обхваща различни дисциплини и изолирани области именно с цел да се повиши въздействието. Така например мисиите ще имат притегателен ефект върху дейностите от сферата на стълбовете „Отворена наука“ и „Отворени иновации“, а за иновациите с потенциал за бързо разширяване на мащаба, които са резултат от съвместни научни изследвания, покани от ЕНС във връзка с доказване на концепции или *общности на знание и иновации* към ЕИТ, ще се съобщава бързо на Европейския съвет по иновациите. Вътрешната съгласуваност на програмата ще се повиши и благодарение на стратегическото планиране.

Междусекторни елементи

„Хоризонт Европа“ **ще укрепи значително международното сътрудничество**, което е от решаващо значение за осигуряването на достъп до талантлив учени, до знания, ноу-хау, съоръжения и пазари по целия свят, благодарение на които да се преодоляват ефективно глобалните предизвикателства и да се изпълняват задълженията в глобален план. Чрез рамковата програма ще се интензифицира сътрудничеството и ще се разширят споразуменията за асоцииране, така че да включват държави с капацитет за високи постижения в областта на науката, технологиите и иновациите. Програмата ще продължи да финансира субекти от държави с ниски до средни доходи, както и субекти от индустриализирани и бързо развиващи се икономики само ако разполагат с необходимите компетентности или съоръжения.

Водещ принцип на новата програма ще бъде **принципът на отворената наука**. Той ще надхвърля установената в рамките на „Хоризонт 2020“ политика за свободен достъп и ще изисква свободен достъп до публикациите и данните (при запазване на солидни възможности за изключения за последните), както и до планове за управление на научноизследователски данни. Програмата ще поощрява широкото използване на данни, отговарящи на принципите FAIR (*Findability, Accessibility, Interoperability, Reusability*, т.е. данните да са лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и многократно използвани), както и дейности, които усъвършенстват уменията на научните изследователи за работа в условията на отворена наука, и ще подкрепя системи за възнаграждение, насърчаващи отворената наука. Централна роля ще играят интегритетът в научните изследвания и гражданската наука, както и разработването на ново поколение показатели за оценка на научните изследвания.

В рамките на програмата „Хоризонт Европа“ ще се възприеме **нов, по-силно ориентиран към въздействието** подход към **партньорствата**. Сегашното множество от европейски партньорства ще бъде рационализирано, така че те да продължат да действат в опростени форми, открити за всички (например академичните и промишлените среди, държавите членки и благотворителните фондации), като същевременно се гарантира, че могат да допринасят за общите и специфичните цели на „Хоризонт Европа“. Те ще се основават на принципите на добавена стойност от Съюза, прозрачност, откритост, въздействие, ефект на ливъридж, дългосрочен финансов ангажимент на всички участващи страни, гъвкавост, съгласуваност и взаимно допълване със съюзни, национални и регионални инициативи. С този подход се цели да се консолидира и рационализира броят на партньорствата, така че да се избягват припокриването и дублирането и да се осигури съгласуваността им с приоритетите на политиката на Съюза.

Ще има три равнища на партньорства:

- а) съвместно програмирани — основаващи се на меморандуми за разбирателство и/или договорни споразумения с партньорите;
- б) съвместно финансирани — основаващи се на едно-единствено гъвкаво действие по съфинансиране на програма;
- в) институционализирани партньорства — основаващи се на член 185 или член 187 от ДФЕС, и на Регламента за ЕИТ за *общностите на знание и иновации*.

Областите на партньорство, включително за евентуално продължаване на съществуващите партньорства, ще бъдат набелязани в процеса на стратегическо планиране (предлаганото правно основание съдържа само инструменти и критерии, които насочват използването им). Предложенията за бъдещите общности на знание и иновации към ЕИТ ще бъдат посочени в неговата стратегическа иновационна програма и ще бъдат съобразени с резултатите от процеса на стратегическо планиране. Темите ще се набелязват и подбират по начин, който дава възможност за максимално оползотворяване на взаимното допълване и полезното взаимодействие с действия в рамките на стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на промишлеността“.

Предложението на Комисията за многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г. определя по-амбициозна цел за **включване** на целите във връзка с климата във всички програми на ЕС, като общата цел е 25 % от бюджетните разходи на ЕС да допринасят за цели във връзка с климата. Приносът на тази програма за постигане на общата цел ще бъде проследяван чрез система на ЕС от маркери за климата на подходящо ниво на разбивка, включително използване на по-точни методики, когато има такива. Комисията ще продължи да представя информацията ежегодно от гледна точка на бюджетните кредити за поети задължения в контекста на годишния проектобюджет.

За да подкрепи пълното оползотворяване на потенциала на програмата да допринесе за целите във връзка с климата, Комисията ще работи за определянето на съответните действия още при изготвянето на програмата, както и в процеса на нейното изпълнение, преглед и оценка.

Полезни взаимодействия

В рамките на процеса на стратегическо планиране, който ще служи като референтна рамка за подпомагането на научни изследвания и иновации в целия бюджет на Съюза, енергично ще се насърчават и разширяват **полезните взаимодействия** между отделните програми на Съюза. По този начин ще се осигурят ефективни и оперативни полезни взаимодействия, благодарение на които да се разработват по-ефективни взаимовръзки между науката и съответните политики, да се реагира на нуждите на тези политики, да се поощряват по-бързото разпространение и възприемане на резултатите от научните изследвания и иновациите и да се дава възможност да се работи по общи цели и в общи области (например области на партньорства или области на мисии).

Тези програми ще включват, наред с останалото, общата селскостопанска политика (ОСП), Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейски социален фонд (ЕСФ+), Европейската космическа програма, Програмата за единния пазар, Програмата за околната среда и действията по климата (LIFE), Механизма за свързване на Европа (МСЕ), програмата „Цифрова Европа“, програмата „Еразъм“, фонда InvestEU и инструментите за външна дейност (Инструмента за съседство, развитие и международно сътрудничество и Инструмента за предприемаческа помощ (ИППП)). Посредством механизма за подкрепа в областта на политиките ще се обърне специално внимание на връзките с европейския семестър и инструмент за осъществяване на реформи.

При цялостно взаимно допълване с „Хоризонт Европа“, тези програми може да предоставят подпомагане за научноизследователски и иновационни дейности, включително демонстрации на решения, пригодени за конкретни национални или регионални нужди, както и двустранни и междурегионални инициативи. По-специално Европейският фонд за регионално развитие (ЕФРР) ще подпомага изграждането на научноизследователски и иновационни екосистеми в държавите членки, що се отнася до инфраструктурите, човешките ресурси, модернизацията на публичния и частния сектор, както и на (между)регионални мрежи за сътрудничество, като например клъстерни структури.

Програмите като Механизма за свързване на Европа, „Цифрова Европа“, Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Програмата за околната среда и действията по климата ще използват обществените поръчки като ключов инструмент за внедряване на физически инфраструктури и иновативни технологии и решения, които може да са резултат от рамковата програма и не само от нея.

Правила за участие и разпространение на резултатите

В правилата за участие и разпространение на резултатите се въвеждат следните основни нови елементи:

- **Принципът на единен набор от правила се запазва, като е допълнително усъвършенствен.** В съответствие с институционалния подход за единни правила и с подготовката на многогодишната финансова рамка, като общ референтен документ, с който ще се съгласуват правилата, приложими за

всички програми за финансиране от Съюза, ще се използва новият Финансов регламент⁸.

- **Процентите на финансиране се запазват същите, както при програмата „Хоризонт 2020“.** Процентът на финансиране ще бъде максимална стойност, която може да се намали, когато това е обосновано за изпълнението на конкретни действия. По този начин ще се запази привлекателността на програмата.
- **Схемата за възстановяване на разходите ще бъде опростена допълнително,** що се отнася по-специално до схемата за действителните разходи за персонал: ще се премахне разграничението между основно и допълнително възнаграждение и ще се отмени горната граница за допълнителното възнаграждение, която е в сила в рамките на „Хоризонт 2020“.
- **По-широко възприемане на обичайните практики за определяне и анализ на разходите:** благодарение на единичните разходи за вътрешно фактурирани стоки и услуги, ще бъде възможно да се покриват действителните непреки разходи, изчислени в съответствие с обичайните практики за определяне и анализ на разходите.
- **Предвижда се по-широко взаимно използване на одити и оценки, включително с други програми на Съюза, за да се намали административната тежест за бенефициерите.** Така чрез по-нататъшно съгласуване на правилата следва да се намали административната тежест за бенефициерите на средства от Съюза. В правилата изрично се предвижда взаимното използване на одити и оценки, при което да се вземат предвид и други елементи, целящи постигане на увереност, като в резултат на това бенефициерите, при които одитите на системите са показали положителни резултати, може да са обект на по-малко одити. Освен това този елемент може да е част от условията за отмяна на задължението на бенефициера да представи сертификат за финансовия отчет.
- **Гаранционният фонд на участниците (преименуван на Взаимозастрахователен механизъм) ще бъде разширен,** така че да обхване всички форми на институционализирани партньорства, включително инициативите по член 185, които не са обхванати от „Хоризонт 2020“, и бенефициерите на други пряко управлявани програми на Съюза.
- **Разпространение и използване на резултатите:** повечето разпоредби на правилата за участие и разпространение на резултатите на „Хоризонт 2020“ се запазват, като при целесъобразност са допълнително усъвършенствани. Засилен акцент се поставя върху използването на резултатите, по-специално в Съюза, и върху ролята на плана за разпространението и използването им по време на проекта и след неговото приключване. Комисията освен това ще предоставя специално подпомагане за разпространение и използване на знанията и ще насърчава по-енергично използването на научноизследователските резултати.

⁸ Европейска комисия (2017 г.). *Financial Regulation applicable to the general budget of the Union and its rules of application* (Финансов регламент, приложим за общия бюджет на Съюза, и правила за неговото прилагане). Публикувано на адрес: http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/documents/regulations/financial_regulation_2017_en.pdf

- **Комуникация от страна на бенефициерите на средства от Съюза:** в съответствие с препоръките, съдържащи се в доклада на групата на високо равнище „Лами“, в правилата се подчертава ролята на бенефициерите в предоставянето на последователна, ефективна и пропорционална целева информация на различни видове публика, включително медиите и обществеността. Като се изхожда от опита, натрупан във връзка с „Хоризонт 2020“, насоките за бенефициерите ще указват по какъв начин те могат да се превърнат в основен източник на информация за всички аспекти на дейностите по техните проекти.
- **Насърчаването на отворената наука** ще осигури по-доброто използване на научноизследователските резултати в Съюза. Така ще се спомогне за възприемането им от пазара, ще се увеличи въздействието, ще се засилят полезните взаимодействия с други инициативи на Съюза и ще се повиши иновационният потенциал на резултатите, създадени с финансиране от Съюза.

По-конкретно се предвиждат следните действия:

- да се подпомагат заинтересованите страни в научните изследвания и иновациите да възприемат изцяло принципа на свободния достъп и да се сътрудничи с тях за превръщането на Европейския облак за отворена наука в реалност;
- да се укрепва европейското пространство на данни⁹, което дава възможност за неограничено и постоянно движение на знания и данни, и да се създават необходимите стимули, за да могат бенефициерите на програмата и новаторите да обменят своите резултати и данни с цел многократното им използване.
- да се въведат стимули за използването на резултатите от програмата, като се помага на бенефициерите да намерят най-подходящите инструменти и канали, чрез които тяхната иновация да достигне до пазара;
- да се въведе стратегия за повишаване на достъпността на резултатите от научните изследвания и иновациите и да се ускори възприемането им, включително с оглед на политиките, като по този начин се увеличат общото въздействие на програмата и европейският потенциал за иновации;
- да се предоставя цялостна подкрепа през жизнения цикъл на разпространението и използването на резултатите, за да се осигури постоянен приток на иновации от програмата.

При „Хоризонт Европа“ **критериите за отпускане на безвъзмездни средства** ще бъдат високите постижения, въздействието, както и качеството и ефикасността на изпълнението. Това са критериите, които бяха използвани и при предходните рамкови програми.

В предложения регламент високите постижения се определят като единствен критерий за Европейския научноизследователски съвет (ЕНС), което е в съответствие с целта да се разширяват границите на човешкото познание. Тази разпоредба не е отклонение от договорената необходимост от увеличаване на въздействието на програмата. Всъщност

⁹ Съобщение на Европейската комисия „Към общо европейско пространство на данни“ (COM(2018) 232 final).

под „въздействие“ може да се разбира научно, технологично, социално-икономическо или друго въздействие. В случая на ЕНС акцентът се поставя върху научното въздействие, което е в основата на други видове въздействие, в това число социално-икономическото. ЕНС ще продължи да поставя ясни и вдъхновяващи цели пред европейската наука, като създаде общоевропейско съревнование за идеи и таланти.

Европейски институт за иновации и технологии

Европейският институт за иновации и технологии (ЕИТ), главно чрез своите *общности на знание и иновации*, ще се стреми към укрепване на иновационните екосистеми, които работят за преодоляване на глобалните предизвикателства, като насърчава взаимовръзките между бизнеса, научните изследвания, висшето образование и предприемачеството. ЕИТ се съсредоточава върху иновационните екосистеми, поради което е естествено да спада към стълб „Отворени иновации“ на програмата „Хоризонт Европа“, същевременно неговият характер, който му дава възможност да обхваща различни стълбове, може да допринесе с допълнителен целенасочен подход към отбелязаните в програмата глобални предизвикателства. В съответствие с Регламента за ЕИТ предложенията за бъдещите общности на знание и иновации към ЕИТ ще бъдат посочени в неговата стратегическа иновационна програма и ще бъдат съобразени с резултатите от процеса на стратегическо планиране и с приоритетите на стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на промишлеността“.

Съвместен изследователски център (JRC)

Съвместният изследователски център ще допринася широко за други части на „Хоризонт Европа“, като заедно с това ще играе сериозна спомагателна роля за стълба „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на промишлеността“. В този контекст той ще продължи да предоставя научни консултации и подкрепа за политиката на Съюза през целия ѝ цикъл.

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

**за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации
„Хоризонт Европа“ и за определяне на нейните правила за участие и
разпространение на резултатите**

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 173, параграф 3, член 182, параграф 1, член 183 и член 188, втора алинея от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет¹⁰,

като взеха предвид становището на Комитета на регионите¹¹,

в съответствие с обикновената законодателна процедура¹²,

като имат предвид, че:

- (1) Съюзът си поставя за задача да укрепва своята научна и технологична база и да повишава своята конкурентоспособност, включително в сферата на промишлеността, като същевременно насърчава всички научноизследователски и иновационни дейности, за да бъдат осъществени стратегическите му приоритети, чиято висша цел е утвърждаването на мира, ценностите на Съюза и благосъстоянието на неговите граждани.
- (2) За да може в стремежа към тази обща цел да се постига научно, икономическо и социално въздействие, е необходимо Съюзът да инвестира в научни изследвания и иновации посредством Рамковата програма за научни изследвания и иновации за периода 2021—2027 г. „Хоризонт Европа“ (наричана по-долу за краткост „програмата“) и по този начин да се подпомогне създаването и разпространението на висококачествени знания и технологии, да се засили въздействието на научните изследвания и иновациите в разработването, подкрепата и прилагането на неговите политики, и да се спомогне за възприемането на новаторски решения в промишлеността и обществото, чрез които да се атакуват глобалните предизвикателства, и да се стимулира

¹⁰ ОВ С, г., стр. .

¹¹ ОВ С, г., стр. .

¹² Позиция на Европейския парламент от ... [(все още непубликувана в *Официален вестник*)] и решение на Съвета от

промишлената конкурентоспособност; да се насърчат всички форми на иновации, включително водещите до пробив иновации, и да се ускори пазарното внедряване на новаторски решения; както и да се оптимизира реализацията на тези инвестиции за по-голямо въздействие в рамките на едно укрепнало европейско научноизследователско пространство.

- (3) При насърчаването на научноизследователските и иновационните дейности, които биха спомогнали за осъществяването на целите на политиката на Съюза, следва да се отчита принципът на иновациите, представен в съобщението на Комисията от 15 май 2018 г. „Обновена Европейска програма за научни изследвания и иновации — шансът на Европа да определи своето бъдеще“ (COM(2018) 306).
- (4) Отворена наука, отворени иновации, отвореност към света — това са общите принципи, които следва да осигурят както високи постижения, така и въздействие на инвестициите на Съюза в научни изследвания и иновации. Тези принципи следва да се съблюдават при изпълнението на програмата, и по-специално при стратегическото планиране по отношение на стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на промишлеността“.
- (5) Отворената наука, включително свободният достъп до научни публикации и научноизследователски данни, разполага с потенциала да повиши качеството, ползите и въздействието на науката и да ускори напредъка на познанието, като го направи по-надеждно, по-ефикасно и по-точно, по-разбираемо за обществеността и по-отзивчиво към обществените предизвикателства. Необходимо е да се установят разпоредби, които да гарантират, че бенефициерите предоставят свободен достъп до рецензирани научни публикации, научноизследователски данни и други крайни продукти от научните изследвания по открит и недискриминационен начин, безплатно и във възможно най-ранна фаза на процеса на разпространение, и да създадат условия за възможно най-широкото им и многократно използване. Специален акцент следва да се постави върху отговорното управление на научноизследователските данни, като те следва да се управляват в съответствие с принципите FAIR (*Findability, Accessibility, Interoperability, Reusability*), т.е. данните да са лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и многократно използвани), преди всичко посредством планове за управление на данни. Когато е целесъобразно, бенефициерите следва да използват възможностите, които предлага Европейският облак за отворена наука, и да се придържат и към допълнителни принципи и практики на отворената наука.
- (6) Според замисъла на програмата тя следва да отговори на необходимостта от създаване на критична маса от подпомагани дейности — както в целия Съюз, така и в рамките на международното сътрудничество — в съответствие с формулираните от ООН цели за устойчиво развитие. Изпълнението на програмата следва да спомага за осъществяването на тази задача.
- (7) Подпомаганите по програмата дейности следва да допринасят за осъществяването на целите и приоритетите на Съюза, за мониторинга и оценката на напредъка по отношение на тези цели и приоритети, както и за разработването на ревизирани или нови приоритети.
- (8) В зависимост от естеството на участващите научноизследователски и иновационни общности, вида и целта на извършваните дейности и търсеното въздействие, при финансирането програмата следва да поддържа баланс между

възходящия подход (при който движеща сила е изследователят или новаторът) и низходящия подход (който се ръководи от стратегически зададени приоритети). Изборът на подход за съответните части на програмата, всяка една от които допринася за нейните общи и специфични цели, следва да се определя от съчетанието на посочените фактори.

- (9) Научноизследователските дейности, които се провеждат в рамките на стълб „Отворена наука“, следва да се определят в зависимост от потребностите и възможностите на науката. Програмата за научни изследвания следва да се определя в тясно сътрудничество с научната общност. Изследванията следва да се финансират въз основа на високите научни постижения.
- (10) Необходимо е да се създаде стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на промишлеността“, който да обединява клъстери от научноизследователски и иновационни дейности, за да може да се постигне максимална интеграция между съответните работни области, като същевременно се осигури високо и устойчиво равнище на въздействие спрямо изразходваните ресурси. Той ще насърчава както сътрудничеството между отделните дисциплини, сектори и политики, така и трансграничното сътрудничество за реализиране на целите на ООН за устойчиво развитие и в интерес на конкурентоспособността на промишления сектор на Съюза.
- (11) Един от основните начини за постигане на целите на програмата, по-специално във връзка със създаването на устойчиви работни места и с растежа, следва да е пълноценното ангажиране на промишления сектор на всички равнища — от отделния предприемач и малките и средните предприятия до големите предприятия. Промишленият сектор следва да допринася за перспективите и приоритетите, определени чрез процеса на стратегическо планиране, който следва да подпомага изготвянето на работните програми. Ангажирането на промишления сектор следва да се изразява в участието му в подпомаганите действия в степен, съизмерима поне с участието в предходната рамкова програма „Хоризонт 2020“, която беше създадена с Регламент (ЕС) № 1291/2013 на Европейския парламент и на Съвета¹³.
- (12) От особено значение е да се подкрепи промишленият сектор, за да може той да запази водещите си позиции в световен мащаб в областта на иновациите, цифровизацията и декарбонизацията или да завоюва такива позиции, предимно чрез инвестиции в ключови базови технологии, върху които ще се основава стопанската дейност на бъдещето. Действията по програмата следва да се използват за справяне със случаи на неефективност на пазара или с неоптимални по отношение на инвестициите ситуации, по адекватен начин, без да се дублира или да се изтласква частното финансиране, и да имат отчетлива европейска добавена стойност. Това ще осигури съгласуваност между действията на програмата и правилата на ЕС за държавните помощи, като се избягва неоправдано нарушаване на конкуренцията на вътрешния пазар.
- (13) Програмата следва да подпомага научните изследвания и иновациите по интегрален начин, като се спазват всички относими разпоредби на Световната търговска организация. Понятието за научни изследвания, включително експериментално разработване, следва да се използва в съответствие с изготвения от ОИСР Наръчник на Фраскати, а понятието за иновации — в

13

съответствие с изготвения от ОИСР и Евростат Наръчник от Осло, като се следва широк подход, който обхваща и социалните иновации. Както и при предходната рамкова програма „Хоризонт 2020“, при класификацията на технологичните изследвания, разработването на продукти и демонстрационните дейности, както и при определянето на видовете действия в рамките на поканите за предложения, следва да продължат да се вземат предвид определенията на ОИСР по отношение на равнището на технологична готовност (TRL). По принцип, не следва да се отпускат безвъзмездни средства за действия, при които дейностите са на равнище над TRL 8. Работната програма по дадена покана в рамките на стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на промишлеността“ може да разрешава безвъзмездни средства за мащабно валидиране на продукти и въвеждането им на пазара.

- (14) В съобщението на Комисията относно междинната оценка на „Хоризонт 2020“ (COM(2018) 2 final) се съдържат препоръки във връзка с тази програма, включително нейните правила за участие и разпространение на резултатите, като се изхожда от поуки от предходната програма, както и от отзивите на институциите на ЕС и на заинтересованите страни. В препоръките се подчертава, че е необходимо следното: да се инвестира по-амбициозно, за да се достигнат критична маса и максимално въздействие; да се подкрепят водещите до пробив иновации; да се дава приоритет на инвестициите на Съюза в научни изследвания и иновации в областите с висока добавена стойност, предимно чрез ориентиране към мисии, участие на гражданите и широка комуникация; да се рационализира финансирането в ЕС, включително чрез рационализиране на обхвата на инициативите за партньорство и схемите за съфинансиране; да се развиват повече конкретни полезни взаимодействия между различните инструменти за финансиране от Съюза, по-специално с цел да се спомогне за мобилизирането на недостатъчно използвания потенциал на научните изследвания и иновациите в Съюза; да се укрепва международното сътрудничество и да се засилва отвореността за участие на трети държави; да продължи опростяването, като се прилага опитът, придобит при изпълнението на „Хоризонт 2020“.
- (15) При програмата следва да се търсят полезни взаимодействия с други програми на Съюза — от разработването и стратегическото им планиране през подбора на проекти, управлението, комуникацията, разпространението и използването на резултатите до мониторинга, одитирането и управлението. За да се избегнат припокривания и дублиране и да се повиши ефектът на ливърдж от финансирането от Съюза, към дейности по „Хоризонт Европа“ може да се извършват прехвърляния от други програми на Съюза. В такива случаи те ще следват правилата на „Хоризонт Европа“.
- (16) За да се постигне възможно най-голямо въздействие от финансирането от Съюза и да се осигури възможно най-ефективен принос за целите на политиката на Съюза, програмата следва да встъпва в европейски партньорства с партньори от частния и/или публичния сектор. Тези партньори включват представители на промишлеността, научноизследователски организации, органи със задължение за обществена услуга на местно, регионално, национално или международно равнище и организации на гражданското общество (например фондации), които подпомагат и/или извършват научни изследвания и иновации, при условие че желаното въздействие може да се постигне по-ефективно чрез партньорство, отколкото самостоятелно от Съюза.

- (17) Програмата следва да укрепи сътрудничеството между европейските партньорства и партньорите от частния и/или публичния сектор на международно равнище, включително чрез обединяване на програми за научни изследвания и иновации и чрез трансгранични инвестиции в научни изследвания и иновации, които принасят взаимни ползи за гражданите и предприятията, като същевременно тя следва да гарантира, че ЕС отстоява своите интереси в стратегически области¹⁴.
- (18) Съвместният изследователски център (JRC) следва да продължи да предоставя независими и ориентирани към потребителите научни доказателства и техническа подкрепа за политиките на Съюза през целия цикъл на политиката. Преките действия на Съвместния изследователски център следва да се изпълняват по гъвкав, ефикасен и прозрачен начин с оглед на съответните нужди на неговите потребители и на нуждите на политиките на Съюза, както и да осигуряват защитата на финансовите интереси на Съюза. Съвместният изследователски център следва да продължи да генерира допълнителни ресурси.
- (19) В рамките на стълб „Отворени иновации“ следва да се установи набор от мерки за интегрирано подпомагане с оглед на нуждите на предприемачите и предприемачеството, за да се създадат условия за осъществяване и ускоряване на водещи до пробив иновации за бърз пазарен растеж. По този начин следва да се привлекат иновативни дружества с потенциал за разрастване на съюзно и международно равнище и да се предложи бързо и гъвкаво финансиране чрез безвъзмездни средства и съвместни инвестиции, включително с частни инвеститори. Към тези цели е ориентирано създаването на Европейски съвет по иновациите (ЕСИ). В рамките на този стълб ще се подпомагат също така Европейският институт за иновации и технологии (EIT) и европейските иновационни екосистеми като цяло, по-специално чрез партньорства за съфинансиране с подпомагащи иновациите субекти на национално и регионално равнище.
- (20) Политическите цели на настоящата програма следва да се изпълняват също така посредством финансови инструменти и бюджетна гаранция в рамките на компонентите на политиката на фонд InvestEU. Финансовото подпомагане следва да се използва за справяне със случаи на неефективност на пазара или с неоптимални по отношение на инвестициите ситуации, по адекватен начин, без да се дублира или да се изтласква частното финансиране или да се нарушава конкуренцията на вътрешния пазар. Действията следва да имат отчетлива европейска добавена стойност.
- (21) Като използва своите инструменти „Изследвач“ и „Ускорител“, ЕСИ следва да се стреми да набелязва, разработва и внедрява водещи до пробив иновации, които създават нови пазари, и да спомага за бързо разширяване на мащаба им на съюзно и международно равнище. Съгласуваното и целенасочено подпомагане от ЕСИ за водещи до пробив иновации следва да запълни сегашния вакуум при публичното подпомагане и частните инвестиции за този вид иновации. Инструментите на ЕСИ следва да включват специални правни и управленски елементи, които да отразяват техните цели, и по-специално дейностите по пазарно внедряване.

¹⁴

Вж. напр. предложението на Комисията за Регламент за създаване на рамка за скрининг на преките чуждестранни инвестиции в Европейския съюз (COM(2017) 487).

- (22) Посредством смесеното финансиране по линия на ЕСИ, инструментът „Ускорител“ следва да спомогне за преодоляване на пропастта, която в момента съществува между научните изследвания, фазата, която предхожда масовата търговска реализация, и разрастването на дружествата. Този инструмент следва по-специално да предоставя подпомагане за операции, които представляват такъв технологичен или пазарен риск, че биват считани за неподходящи за финансиране от банките и не могат да привлекат достатъчно инвестиции от пазара, и по този начин да допълва програмата InvestEU, създадена с Регламент ...¹⁵.
- (23) ЕИТ, главно чрез своите общности на знание и иновации, следва да се стреми към укрепване на иновационните екосистеми, които работят за преодоляване на глобалните предизвикателства, като насърчава взаимовръзките между бизнеса, научните изследвания, висшето образование и предприемачеството. ЕИТ следва да поощрява иновациите в своите дейности и да подкрепя включването на висшето образование в иновационните екосистеми, по-специално като стимулира обучението с предприемаческа насоченост и извъндисциплинарното сътрудничество между промишлените и академичните среди и като набелязва уменията, които ще бъдат необходими на бъдещите новатори, за да могат да се справят с глобалните предизвикателства, което включва напреднали цифрови и иновационни умения. Схемите за подпомагане, които осигурява ЕИТ, следва да се ползват от бенефициерите на ЕСИ, а новосъздадените предприятия, които се появяват в резултат на дейността на общности на знание и иновации към ЕИТ, следва да имат достъп до действията на ЕСИ. ЕИТ се съсредоточава върху иновационните екосистеми, поради което е естествено да спада към стълб „Отворени иновации“, а планирането на неговите общности на знание и иновации следва да се синхронизира — посредством процеса на стратегическо планиране — със стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на промишлеността“.
- (24) За да могат да процъфтяват водещите до пробив и дисруптивните иновации, от ключово значение е да се осигуряват и поддържат еднакви условия на конкуренция за дружествата, които се конкурират на даден пазар, като по този начин се дава възможност по-специално на малките и средните новаторски предприятия да се възползват от своите инвестиции и да си завоюват дял от пазара.
- (25) Програмата следва да насърчава и да включва сътрудничество с трети държави, с международни организации и с международни инициативи, основаващи се на общ интерес, взаимна изгода и глобални ангажменти за изпълнение на целите на ООН за устойчиво развитие. Международното сътрудничество следва да е насочено към утвърждаването на високите постижения при научните изследвания и иновациите и повишаването на привлекателността и икономическата и промишлената конкурентоспособност на Съюза, към справянето с глобалните предизвикателства, заложено в целите на ООН за устойчиво развитие, както и към укрепването на външните политики на Съюза. Необходимо е да се следва подход на обща откритост за международно участие и целенасочени действия за международно сътрудничество, включително чрез установяването на подходящи критерии за допустимост за финансиране на

субекти, установени в държави с ниски до средни доходи. Същевременно следва да се насърчава асоциирането на трети държави към програмата.

- (26) С цел да се задълбочават връзките между науката и обществото и да се извлича максимална полза от взаимодействието помежду им, програмата следва да включва гражданите и организациите на гражданското общество в съвместното проектиране и разработване на отговорни програми за научни изследвания и иновации и на съдържанието на такива програми, като насърчава образованието по естествени и точни науки, осигурява обществен достъп до научните знания и улеснява участието на гражданите и организациите на гражданското общество в тези дейности. Това следва да се извършва както в цялата програма, така и чрез предназначени за тази цел дейности в част „Укрепване на европейското научноизследователско пространство“. Участието на гражданите и гражданското общество в научните изследвания и иновациите следва да се съчетава с дейности за популяризиране, за да се генерира и поддържа обществена подкрепа за програмата. Програмата следва да се стреми и към премахване на препятствията и насърчаване на полезните взаимодействия между науката, технологиите, културата и изкуствата, за да се постигне ново качество на устойчивите иновации.
- (27) Съгласно член 349 от ДФЕС най-отдалечените региони на Съюза имат право на специфични мерки (като се има предвид тяхното структурно, социално и икономическо състояние) във връзка с достъпа до хоризонтални програми на Съюза. Поради това програмата следва да отчита специфичните особености на тези региони в съответствие със съобщението на Комисията „Засилено и обновено стратегическо партньорство с най-отдалечените региони на ЕС“ (COM(2017) 623 final), одобрено от Съвета на 12 април 2018 г.
- (28) Дейностите, които се развиват по програмата, следва да са насочени към отстраняване на неравенството между половете и към насърчаване на равенството между жените и мъжете при научните изследвания и иновациите, в съответствие с членове 2 и 3 от Договора за Европейския съюз и член 8 от ДФЕС. Свързаното с пола измерение следва да се включва по подходящ начин в съдържанието на научните изследвания и иновациите и да се проследява на всички етапи от научноизследователския цикъл.
- (29) Като се имат предвид специфичните особености на сектора на отбранителната промишленост, подробните разпоредби относно финансирането от Съюза на проекти за научни изследвания в областта на отбраната следва да се определят в Регламент ... за създаване на Европейския фонд за отбрана¹⁶, който урежда правилата за участие в научни изследвания в областта на отбраната. Научноизследователските и иновационните дейности, които се извършват по линия на Европейския фонд за отбрана, следва да са насочени изключително към граждански приложения.
- (30) С настоящия регламент се определя финансов пакет за програмата. Сумата за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква а), следва да представлява основната референтна сума по смисъла на *[позоваването да се актуализира съобразно новото междуинституционално споразумение: точка 17 от Междуинституционалното споразумение от 2 декември 2013 г. между Европейския парламент, Съвета и Комисията относно бюджетната дисциплина,*

сътрудничеството по бюджетни въпроси и доброто финансово управление^{17]} за Европейския парламент и за Съвета в рамките на годишната бюджетна процедура. Освен ако е посочено друго, към настоящата програма се прилага Регламент (ЕС, Евратом) ... [новият ФР]. В него са определени правилата относно изпълнението на бюджета на Съюза, включително правилата относно безвъзмездните средства, наградите, поръчките, непрякото изпълнение, финансовата помощ, финансовите инструменти и бюджетните гаранции.

- (31) В съответствие с Финансовия регламент, Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета¹⁸, Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 на Съвета¹⁹, Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета²⁰ и Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета²¹ финансовите интереси на Съюза се защитават посредством пропорционални мерки, включително посредством предотвратяване, разкриване, коригиране и разследване на нередности, в това число измами, събиране на изгубени, недължимо платени или неправилно използвани средства и, когато е целесъобразно, налагане на административни санкции. В съответствие по-специално с Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 и Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 Европейската служба за борба с измамите (OLAF) може да извършва административни разследвания, включително проверки и инспекции на място, за да установи дали е налице измама, корупция или друга незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Съюза. В съответствие с Регламент (ЕС) 2017/1939 Европейската прокуратура може да разследва и да преследва по наказателен ред измами и други престъпления, засягащи финансовите интереси на Съюза, както е предвидено в Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета²². В съответствие с Финансовия регламент всички лица или субекти, получаващи средства на Съюза, оказват пълно сътрудничество за защита на финансовите интереси на Съюза, предоставят необходимите права и достъп на Комисията, на OLAF, на Европейската прокуратура и на Европейската сметна палата (ЕСП) и гарантират, че всички трети страни, участващи в изпълнението на средства на Съюза, предоставят равностойни права.

¹⁷ Позоваването да се актуализира: ОВ С 373, 20.12.2013 г., стр. 1. Споразумението е публикувано на адрес: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_2013.373.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2013:373:TOC

¹⁸ Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 септември 2013 г. относно разследванията, провеждани от Европейската служба за борба с измамите (OLAF), и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1073/1999 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (Евратом) № 1074/1999 на Съвета (ОВ L 248, 18.9.2013 г., стр. 1).

¹⁹ Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 на Съвета от 18 декември 1995 г. относно защитата на финансовите интереси на Европейските общности (ОВ L 312, 23.12.1995 г., стр. 1).

²⁰ Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета от 11 ноември 1996 г. относно контрола и проверките на място, извършвани от Комисията за защита на финансовите интереси на Европейските общности срещу измами и други нередности (ОВ L 292, 15.11.1996 г., стр. 2).

²¹ Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 г. за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура (ОВ L 283, 31.10.2017 г., стр. 1).

²² Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 г. относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред (ОВ L 198, 28.7.2017 г., стр. 29).

- (32) В съответствие с [позоваването да се актуализира съобразно ново решение относно ОСТ: член 94 от Решение 2013/755/ЕС на Съвета²³] физически лица и организации, установени в отвъдморски страни и територии (ОСТ), имат право да получават финансиране при спазване на правилата и целите на програмата и на евентуалните договорености, приложими по отношение на държавата членка, с която е свързана съответната отвъдморска страна или територия.
- (33) В съответствие с точки 22 и 23 от Междуинституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество, е налице необходимост да се извърши оценка на тази програма въз основа на информацията, събрана посредством специфични изисквания за мониторинг, като същевременно се избягват свръхрегулирането и административната тежест, по-специално за държавите членки. Когато е целесъобразно, тези изисквания могат да включват измерими показатели като основа за оценката на ефектите от програмата по места.
- (34) За да може да се допълват или изменят показателите за пътищата на въздействие, когато това се счете за необходимо, на Комисията следва да се делегира правомощието да приема актове в съответствие с член 290 от Договора за функционирането на Европейския съюз. От особена важност е по време на подготвителната си работа Комисията да проведе подходящи консултации, включително на експертно равнище, и тези консултации да бъдат проведени в съответствие с принципите, заложи в Междуинституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество. По-специално, с цел осигуряване на равностойно участие при подготовката на делегираните актове, Европейският парламент и Съветът получават всички документи едновременно с експертите от държавите членки, като техните експерти получават систематично достъп до заседанията на експертните групи на Комисията, занимаващи се с подготовката на делегираните актове.
- (35) Съгласуваността и полезните взаимодействия между програмата „Хоризонт Европа“ и Космическата програма на ЕС ще стимулират европейския космически сектор, за да бъде иновативен и конкурентоспособен на световно равнище, ще засилят независимостта на Европа в достъпа и използването на космическото пространство в сигурна и безопасна среда и ще укрепят ролята на Европа като глобален фактор. В програмата „Хоризонт Европа“ водещите до пробив решения ще бъдат подпомагани чрез данни и услуги, предоставяни от Космическата програма.
- (36) Правилата за участие и разпространение на резултатите следва да отразяват адекватно нуждите на програмата, като се вземат под внимание безпокойствата и препоръките, изразени от различни заинтересовани страни.
- (37) Чрез общи правила за цялата програма следва да се осигури съгласувана рамка, улесняваща участието в програми, които се подпомагат финансово чрез бюджета на програмата, включително в програми, ръководени от органи за финансиране като ЕИТ, смесени предприятия или всякакви други структури, създадени по силата на член 187 от ДФЕС, или в програми, осъществявани от държави членки

²³ Решение 2013/755/ЕС на Съвета от 25 ноември 2013 г. за асоцииране на отвъдморските страни и територии към Европейския съюз („Решение за отвъдморско асоцииране“) (ОВ L 344, 19.12.2013 г., стр. 1).

съгласно член 185 от ДФЕС. Когато това е обосновано, следва да се осигури гъвкавост за приемане на специфични правила.

- (38) При действията, които попадат в обхвата на програмата, следва да се зачитат основните права и да се съблюдават принципите, заложиени по-специално в Хартата на основните права на Европейския съюз. Тези действия следва да са в съответствие с правните задължения, в т.ч. с международното право и с всички относими решения на Комисията, като известието на Комисията от 28 юни 2013 г.²⁴, както и с етичните принципи, които включват избягването на каквито и да било нарушения на интегритета в научните изследвания. При научноизследователските дейности следва да се спазва също така член 13 от ДФЕС и следва да се намалява използването на животни в научните изследвания и изпитванията, като крайната цел е намирането на техен заместител за лабораторни цели.
- (39) В съответствие с целите на международното сътрудничество, определени в членове 180 и 186 от ДФЕС, следва да се поощрява участието на правни субекти, установени в трети държави, и на международни организации. Изпълнението на програмата следва да е в съответствие с мерките, приети съгласно членове 75 и 215 от ДФЕС, както и с международното право. При действията, които са свързани със стратегически активи и интереси на Съюза, както и с неговата независимост и сигурност, участието в конкретни действия по програмата може да е ограничено само до субекти, които са установени в държавите членки, или до субекти, които са установени в конкретни асоциирани или други трети държави в допълнение към държавите членки.
- (40) Отразявайки значението на борбата срещу изменението на климата съгласно ангажиментите на Съюза за прилагане на Парижкото споразумение и целите на ООН за устойчиво развитие, тази програма ще допринесе за координиране на действията по климата и постигане на общата цел за изразходване на 25 % от бюджета на ЕС в подкрепа на целите, свързани с климата.
- (41) Към настоящия регламент се прилагат хоризонталните финансови правила, приети от Европейския парламент и от Съвета на основание член 322 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Тези правила са установени във Финансовия регламент и определят по-специално процедурата за създаване и изпълнение на бюджета чрез безвъзмездни средства, поръчки, награди, непряко изпълнение, и предвиждат проверки на отговорността на финансовите участници. Правилата, приети на основание член 322 от ДФЕС, засягат също защитата на бюджета на Съюза в случай на всеобща слабост в прилагането на принципите на правовата държава в държавите членки, тъй като зачитането на тези принципи е съществена предпоставка за добро финансово управление и ефективно финансиране от ЕС.
- (42) Използването на чувствителна информация, свързана с предходни знания, и достъпът на неупълномощени лица до чувствителни резултати може да се отразят неблагоприятно върху интересите на Съюза или на една или повече държави членки. Поради това боравенето с поверителни данни и класифицирана информация следва да се подчинява на съответната нормативна уредба на Съюза, включително на вътрешните правила на институциите, като например Решение (ЕС, Евратом) 2015/444 на Комисията, с което се определят

²⁴

ОВ С 205, 19.7.2013 г., стр. 9.

разпоредбите относно правилата за сигурност за защита на класифицираната информация на ЕС.

- (43) Необходимо е да се определят минималните условия за участие както като общо правило, когато консорциумът следва да включва най-малко един правен субект от държава членка, така и с оглед на специфичните особености на конкретния вид действия по програмата.
- (44) Целесъобразно е да се определят редът и условията за предоставяне на финансиране от страна на Съюза за участниците в действия по програмата. При изпълнението на безвъзмездните средства следва да се имат предвид всички форми на принос, определени във Финансовия регламент, включително еднократни суми, единни ставки и единични разходи, с оглед на по-нататъшно опростяване.
- (45) За да бъде спазен принципът на съфинансиране, в настоящия регламент процентите на финансиране се посочват като максимални стойности.
- (46) В съответствие с Финансовия регламент програмата следва да предоставя основа за по-широко приемане на обичайните практики за определяне и анализ на разходите на бенефициерите, що се отнася до разходите за персонал и единичните разходи за вътрешно фактурирани стоки и услуги.
- (47) Действащата понастоящем система за възстановяване на действителните разходи за персонал следва да се опрости допълнително, като се използва подходът за възнаграждение на базата на проекти, който беше разработен в рамките на програмата „Хоризонт 2020“ и впоследствие съгласуван с Финансовия регламент.
- (48) Гаранционният фонд на участниците, създаден по линия на „Хоризонт 2020“ и управляван от Комисията, се оказва важен предпазен механизъм, който ограничава рисковете, свързани с дължимите и невъзстановени суми от неизпълнили задълженията си участници. Поради това този фонд, преименуван на Взаимозастрахователен механизъм (наричан по-долу за краткост „Механизмът“), следва да продължи дейността си и да я разшири, така че да обхване други органи за финансиране, и по-специално инициативи по член 185 от ДФЕС. Механизмът следва да е отворен за бенефициери на всяка друга пряко управлявана програма на Съюза.
- (49) Необходимо е да се определят правила за използване и разпространение на резултатите, за да се гарантира, че бенефициерите защитават, използват и разпространяват резултатите и осигуряват достъп до тях по подходящ начин. По-голямо внимание следва да се обърне на използването на резултатите, по-специално в Съюза. Бенефициерите следва да актуализират своите планове относно използването и разпространението на резултатите си по време на действието и след неговото приключване.
- (50) Необходимо е да се запазят ключовите елементи на системата за оценка и подбор на предложения, която се използва при програмата „Хоризонт 2020“, както и нейната насоченост към високи постижения. Подборът на предложенията следва да продължи да се извършва въз основа на оценка, изготвена от независими експерти. Когато това е целесъобразно, следва да се взема предвид необходимостта от осигуряване на цялостна съгласуваност на портфейла от проекти.

- (51) Необходимо е да се предвиди по-широко взаимно използване на одити и оценки, включително с други програми на Съюза, за да се намали административната тежест за бенефициерите на средства от Съюза. Взаимното използване на одити и оценки следва да се уреди изрично, като се вземат предвид и други елементи, целящи постигане на увереност, като одити на системите и процесите.
- (52) Като стимул за търсенето на отговор на специфичните предизвикателства в областта на научните изследвания и иновациите следва да се използват награди, включително — когато е целесъобразно — общи или съвместни награди, организирани от Комисията или органа за финансиране заедно с други органи на Съюза, трети държави, международни организации или правни субекти с нестопанска цел.
- (53) Видовете финансиране и методите за изпълнение по настоящия регламент следва да се избират в зависимост от възможностите им за осъществяване на специфичните цели на действията и за постигане на резултати, като се вземат предвид по-специално разходите за проверките, административната тежест и очакваният риск от неспазване. По отношение на безвъзмездните средства това следва да включва разглеждане на възможността за използването на еднократни суми, единни ставки и скали за единични разходи,

ПРИЕХА НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

ДЯЛ I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

Предмет

1. С настоящия регламент се създава Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ („програмата“) и се определят правилата за участие и разпространение на резултатите в непреки действия по програмата.
2. С него се определят целите на програмата, бюджетът за периода 2021—2027 г., формите на финансиране от Съюза и правилата за предоставяне на такова финансиране.
3. Програмата се изпълнява посредством:
 - а) специфичната програма, създадена с Решение .../.../ЕС²⁵, която включва финансов принос за ЕИТ;
 - б) специфичната програма за научни изследвания в областта на отбраната, създадена с Регламент .../.../ЕС.
4. Освен ако изрично е упоменато друго, понятията „Хоризонт Европа“, „програмата“ и „специфична програма“, използвани в настоящия регламент, се отнасят за въпроси, които имат отношение само към специфичната програма, посочена в параграф 3, буква а).

Определения

За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

- (1) „научноизследователски инфраструктури“ означава структури, които осигуряват ресурси и услуги за научноизследователските общности за осъществяване на научни изследвания и за стимулиране на иновациите в съответните области. Това определение включва съответните човешки ресурси, значително оборудване или набори от инструменти; свързани със знанието структури, като колекции, архиви или инфраструктури за научни данни; компютърни системи, комуникационни мрежи и всяка друга инфраструктура, която е уникална по естеството си, отворена е за външни потребители и е от основно значение за постигане на високи постижения в научните изследвания и иновациите. Когато е уместно, могат да се използват и за други цели освен за научни изследвания, например с образователна цел или за обществени услуги, и могат да са „еднообектни“, „виртуални“ или „разпределени“;
- (2) „стратегия за интелигентна специализация“ означава стратегия за интелигентна специализация, която отговаря на определението в Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета²⁶ и изпълнява благоприятстващите условия, определени в Регламент (ЕС) XX [...Регламент за общите разпоредби];
- (3) „европейско партньорство“ означава инициатива, при която Съюзът и партньори от частния и/или публичния сектор (като например представители на промишлеността, научноизследователски организации, органи със задължение за обществена услуга на местно, регионално, национално или международно равнище или организации на гражданското общество, включително фондации) се ангажират да подпомагат съвместно разработването и изпълнението на програма за научноизследователски и иновационни дейности, в това число свързани с възприемането от пазара, нормативната уредба и политиката;
- (4) „свободен достъп“ означава практика на безплатно предоставяне на крайния потребител на онлайн достъп до крайните продукти от научните изследвания, които крайни продукти произтичат от действия, финансирани по програмата, и по-специално до научни публикации и научноизследователски данни;
- (5) „мисия“ означава портфейл от действия, който е предназначен за постигането на измерима цел в определен срок и на въздействие върху науката, технологиите и/или върху обществото и гражданите, което не би могло да се постигне чрез отделни действия;
- (6) „поръчка за продукти в предпазарен стадий“ означава поръчка за научноизследователски и развойни услуги, която включва разпределяне на

²⁶ Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета.

рисковете и ползите съобразно пазарните условия, както и за поетапни конкурентни разработки, при които възлаганите научноизследователски и развойни услуги са ясно отделени от пускането на крайни продукти в търговски количества;

- (7) „обществена поръчка за новаторски решения“ означава поръчка, при която възлагащите органи се явяват пилотен клиент за новаторски стоки или услуги, които все още не са широко достъпни на търговска основа и могат да включват изпитване за съответствие;
- (8) „права на достъп“ означава права за ползване на резултати или предходни знания;
- (9) „предходни знания“ означава всички данни, ноу-хау или информация — независимо от тяхната форма или характер (материални или нематериални), включително всички права, като права върху интелектуална собственост — които са: i) притежавани от бенефициерите преди присъединяването им към действието; ii) посочени от бенефициерите писмено по какъвто и да било начин като необходими за изпълнение на действието или за използване на резултатите от него;
- (10) „разпространение на резултатите“ означава публично оповестяване на резултатите чрез подходящи средства (различни от тези, които произтичат от защитата или използването на резултатите), включително чрез научни публикации на всякакъв носител;
- (11) „използване на резултатите“ означава употреба на резултатите при по-нататъшни научноизследователски и иновационни дейности, различни от обхванатите от съответното действие, или при разработване, създаване, производство и предлагане на пазара на продукт или процес, или при създаване и предоставяне на услуга, или при дейности по стандартизация;
- (12) „справедливи и разумни условия“ означава подходящи условия, включително възможни финансови условия или условия на безвъзмезден достъп, като се отчитат специфичните обстоятелства на искането за достъп, например действителната или потенциалната стойност на резултатите или на предходните знания, до които се иска достъп, и/или обхватът, продължителността или други характеристики на предвиденото използване;
- (13) „орган за финансиране“ означава орган или организация, различен(различна) от Комисията, съгласно посоченото в член 62, параграф 1, буква в) от Финансовия регламент, на който(която) Комисията е възложила задачи по изпълнението на бюджета по програмата;
- (14) „международна организация за европейски научни изследвания“ означава международна организация, мнозинството от членовете на която са държави членки или асоциирани държави и основната цел на която е да насърчава научното и технологичното сътрудничество в Европа;
- (15) „правен субект“ означава физическо лице или юридическо лице, учредено и признато в това си качество съгласно националното, съюзното или международното право, което има правосубектност и може, действайки от свое име, да упражнява права и да поема задължения или, в съответствие с член 197, параграф 2, буква в) от Финансовия регламент — субект, който няма правосубектност;

- (16) „правен субект с нестопанска цел“ означава правен субект, който по правната си форма е с нестопанска цел или е задължен по закон или по устав да не разпределя печалби на своите акционери или отделни членове;
- (17) „дружество със средна пазарна капитализация“ означава дружество, което не е микро-, малко или средно предприятие (МСП) по смисъла на определението в Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията²⁷ и има до 3000 служители, като числеността на персонала се изчислява в съответствие с дял I, членове 3, 4, 5 и 6 от приложението към посочената препоръка;
- (18) „резултати“ означава всички материални или нематериални резултати от действието, като например данни, ноу-хау или информация, независимо от тяхната форма или характер и от това дали може, или не може да бъдат защитени, както и всички свързани с тях права, включително правата върху интелектуална собственост;
- (19) „Печат за високи постижения“ означава сертифициран знак, който показва, че дадено предложение, представено по покана за предложения, е надхвърлило всички прагове, определени в работната програма, но не е могло да бъде финансирано, тъй като в работната програма няма наличен бюджет за тази покана;
- (20) „работна програма“ означава документ, приет от Комисията за изпълнението на специфичната програма²⁸ в съответствие с член 12 от нея, или равностоен по съдържание и структура документ, приет от орган за финансиране;
- (21) „възстановим аванс“ означава частта от смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ или ЕСИ, която съответства на заем по дял X от Финансовия регламент, но се отпуска пряко от Съюза с нестопанска цел за покриване на разходи за дейности, свързани с иновационно действие, и която бенефициерът възстановява на Съюза съгласно условията, предвидени в договора;
- (22) „договор“ означава споразумение, сключено между Комисията или органа за финансиране и правен субект, който изпълнява действие за иновации и пазарно внедряване и получава подпомагане чрез смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ или ЕСИ;
- (23) „класифицирана информация“ означава класифицирана информация на ЕС съгласно определението в член 3 от Решение (ЕС, Евратом) 2015/444 на Комисията, както и класифицирана информация на държавите членки, класифицирана информация на трети държави, с които Съюзът има споразумение за сигурност, и класифицирана информация на международна организация, с която Съюзът има споразумение за сигурност;
- (24) „операция за смесено финансиране“ означава действия, подпомагани от бюджета на ЕС, включително в рамките на механизми за смесено финансиране по член 2, параграф 6 от Финансовия регламент, при които се съчетават форми на неподлежащо на връщане подпомагане и/или финансови инструменти от бюджета на ЕС с форми на подлежащо на връщане подпомагане от финансови

²⁷

²⁸ ОВ

институции в областта на развитието или от други публични финансови институции, както и от търговски финансови институции и инвеститори.

- (25) „смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ или ЕСИ“ означава единно финансово подпомагане за действие за иновации и пазарно внедряване, което се състои от специфична комбинация от безвъзмездни средства или възстановим аванс и капиталова инвестиция.

Член 3

Цели на програмата

1. Общата цел на програмата е да се постигне научно, икономическо и обществено въздействие на инвестициите на Съюза в научни изследвания и иновации, така че да се укрепи научната и технологичната база на Съюза, да се насърчи неговата конкурентоспособност, включително конкурентоспособността на неговата промишленост, да се осъществят стратегическите приоритети на Съюза и да се допринесе за справянето с глобалните предизвикателства, включително целите за устойчиво развитие.
2. Програмата има следните специфични цели:
 - а) да се подпомогне създаването и разпространението на висококачествени нови знания, умения, технологии и решения на глобалните предизвикателства;
 - б) да се засили въздействието на научните изследвания и иновациите в разработването, подкрепата и прилагането на политиките на Съюза и да се спомогне за възприемането на новаторски решения в промишлеността и обществото, чрез които да се атакуват глобалните предизвикателства;
 - в) да се насърчат всички форми на иновации, включително водещите до пробив иновации, и да се ускори пазарното внедряване на новаторски решения;
 - г) да се оптимизира осъществяването на програмата, за да се повиши въздействието в рамките на едно укрепнало европейско научноизследователско пространство.

Член 4

Структура на програмата

1. Програмата се състои от следните части, които допринасят за общите и специфичните цели, определени в член 3:
 - (1) стълб I „Отворена наука“, който е посветен на специфичната цел, определена в член 3, параграф 2, буква а), и подпомага специфичните цели, определени в член 3, параграф 2, букви б) и в), със следните компоненти:
 - а) Европейски научноизследователски съвет (ЕНС);
 - б) действия „Мария Склодовска-Кюри“ (МСК);
 - в) научноизследователски инфраструктури;

- (2) стълб II „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на промишлеността“, който е посветен на специфичната цел, определена в член 3, параграф 2, буква б), и подпомага специфичните цели, определени в член 3, параграф 2, букви а) и в), със следните компоненти:
- а) клъстер „Здравеопазване“;
 - б) клъстер „Приобщаващо и сигурно общество“;
 - в) клъстер „Цифрова сфера и промишленост“;
 - г) клъстер „Климат, енергия и мобилност“;
 - д) клъстер „Храни и природни ресурси“;
 - е) преки действия на Съвместния изследователски център (JRC) извън ядрената област;
- (3) стълб III „Отворени иновации“, който е посветен на специфичната цел, определена в член 3, параграф 2, буква в), и подпомага специфичните цели, определени в член 3, параграф 2, букви а) и б), със следните компоненти:
- а) Европейски съвет по иновациите (ЕСИ);
 - б) европейски иновационни екосистеми;
 - в) Европейски институт за иновации и технологии (EIT);
- (4) част „Укрепване на европейското научноизследователско пространство“, който е посветена на специфичната цел, определена в член 3, параграф 2, буква г), и подпомага специфичните цели, определени в член 3, параграф 2, букви а), б) и в), със следните компоненти:
- а) „Обмен на високи постижения“;
 - б) „Реформиране и засилване на европейската система за научни изследвания и иновации“.

2. Общите рамки на дейностите са описани в приложение I.

Член 5

Научни изследвания в областта на отбраната

1. Дейностите, които ще се извършват по специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква б), и които са определени в Регламент за създаване на Европейския фонд за отбрана, трябва да са научни изследвания, насочени изключително към приложения в областта на отбраната, с цел да насърчават конкурентоспособността, ефикасността и иновациите в отбранителната промишленост.
2. Настоящият регламент не се прилага за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква б), с изключение на настоящия член, член 1, параграфи 1 и 3 и член 9, параграф 1.

Изпълнение и форми на финансиране от ЕС

1. Програмата се изпълнява при пряко управление в съответствие с Финансовия регламент или при непряко управление с органите за финансиране, определени в член 62, параграф 1, буква в) от Финансовия регламент.
2. Програмата може да предоставя финансиране за непреки действия чрез всяка една от формите, предвидени във Финансовия регламент, по-специално безвъзмездни средства (включително безвъзмездни средства за оперативни разходи), награди и поръчки. Тя може да предоставя също така финансиране под формата на финансови инструменти в рамките на операции за смесено финансиране.
3. Определените в настоящия регламент правила за участие и разпространение на резултатите се прилагат за непреки действия.
4. Основните видове действия, които може да се използват по програмата, са изброени и описани в приложение II. Всички форми на финансиране трябва да се използват гъвкаво за всички цели на програмата, като тяхната употреба се определя въз основа на потребностите и особеностите на конкретните цели.
5. Програмата подпомага и преки действия, предприети от Съвместния изследователски център. Когато тези действия допринасят за инициативи по член 185 или член 187 от ДФЕС, този принос не се счита за част от финансовия принос, отпуснат за тези инициативи.
6. Изпълнението на специфичната програма²⁹ трябва да се основава на прозрачно и стратегическо многогодишно планиране на научноизследователските и иновационните дейности, по-специално при стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на промишлеността“, след консултации със заинтересованите страни относно приоритетите и подходящите видове действия и форми на изпълнение, които да се използват. По този начин се осигурява съответствие с други относими програми на Съюза.
7. Дейностите по „Хоризонт Европа“ се осъществяват предимно чрез покани за предложения, някои от които се организират като части от мисии и европейски партньорства.
8. Научноизследователските и иновационните дейности, извършвани в рамките на „Хоризонт Европа“, трябва да са насочени към граждански приложения.
9. Програмата трябва да гарантира ефективното поощряване на равенството между половете и свързаните с половете аспекти в съдържанието на научните изследвания и иновациите. Особено внимание трябва да се обръща на осигуряването на подходящ баланс между половете — в зависимост от ситуацията в областта на съответните научни изследвания и иновации — в комисиите за оценка и в органи като експертни групи.

29

...

Член 7

Мисии

1. Мисиите се програмират в рамките на стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на промишлеността“, но за тях може да допринасят и действия, които се извършват в рамките на други части на програмата.
2. Мисиите се изпълняват в съответствие с член 5 от специфичната програма. Оценката се извършва в съответствие с член 26.
3. Мисиите трябва:
 - а) да имат ясна добавена стойност от ЕС и да допринасят за осъществяването на приоритетите на Съюза;
 - б) да са амбициозни и вдъхновяващи и да имат широка обществена или икономическа значимост;
 - в) да определят ясна посока и да са целенасочени, измерими и обвързани със срокове;
 - г) да са съсредоточени върху амбициозни, но реалистични научноизследователски и иновационни дейности;
 - д) да стимулират дейност в различни дисциплини и сектори, както и сред различни участници;
 - е) да са отворени за различни решения по възходящ подход.

Член 8

Европейски партньорства

1. Части от „Хоризонт Европа“ може да се изпълняват посредством европейски партньорства. Участието на Съюза в европейски партньорства може да се осъществява в която и да е от следните форми:
 - а) участие в партньорства, създадени въз основа на меморандуми за разбирателство и/или договорни споразумения между Комисията и партньорите, посочени в член 2, точка 3, в които се определят целите на партньорството, съответните ангажменти за финансови вноски и/или вноски в натура на партньорите, ключовите показатели за качество на изпълнението и за въздействие, както и крайните продукти от научните изследвания, които трябва да бъдат получени. Те включват определянето на допълнителни научноизследователски и иновационни дейности, които се изпълняват от партньорите и от програмата (съвместно програмирани европейски партньорства);
 - б) участие и финансов принос в програма за научноизследователски и иновационни дейности въз основа на ангажимент на партньорите за финансови вноски и вноски в натура и интегриране на съответните им дейности посредством действие по съфинансиране на програмата (съвместно финансирани европейски партньорства);
 - в) участие и финансов принос в програми за научни изследвания и иновации, предприети от няколко държави членки в съответствие с член 185 от ДФЕС или от органи, създадени съгласно член 187 от ДФЕС, като например съвместни предприятия, или от общностите на знание и

инновации към ЕИТ в съответствие с [Регламента за ЕИТ] (институционализирани европейски партньорства), които се изпълняват само когато други форми на европейски партньорства не биха постигнали целите или не биха породили необходимите очаквани въздействия, и ако това е оправдано в дългосрочна перспектива и поради висока степен на интеграция, включително централно управление на всички финансови приноси.

2. Европейските партньорства:

- а) се създават в случаите, когато чрез тях целите на „Хоризонт Европа“ ще бъдат постигнати по по-ефективен начин, отколкото от Съюза самостоятелно;
- б) се придържат към принципите на добавена стойност от Съюза, прозрачност, откритост, въздействие, ефект на ливъридж, дългосрочен финансов ангажимент на всички участващи страни, гъвкавост, съгласуваност и взаимно допълване със съюзни, местни, регионални, национални и международни инициативи;
- в) са ограничени във времето и включват условия за постепенно прекратяване на финансирането по програмата.

Разпоредбите и критериите за техния подбор, изпълнение, мониторинг, оценка и постепенно прекратяване се съдържат в приложение III.

Член 9

Бюджет

- 1. Финансовият пакет за изпълнението на рамковата програма за периода 2021—2027 г. е 94 100 000 000 EUR по текущи цени за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква а), и в допълнение — сумата за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква б), както е посочено в Регламент за създаване на Европейския фонд за отбрана.
- 2. Индикативното разпределение на сумата, посочена в първата половина на изречението в параграф 1, е:
 - а) 25 800 000 000 EUR за стълб I „Отворена наука“ за периода 2021—2027 г., от които:
 - (1) 16 600 000 000 EUR за Европейския научноизследователски съвет;
 - (2) 6 800 000 000 EUR за действията „Мария Склодовска-Кюри“;
 - (3) 2 400 000 000 EUR за научноизследователски инфраструктури;
 - б) 52 700 000 000 EUR за стълб II „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на промишлеността“ за периода 2021—2027 г., от които:
 - (1) 7 700 000 000 EUR за клъстер „Здравеопазване“;
 - (2) 2 800 000 000 EUR за клъстер „Приобщаващо и сигурно общество“;
 - (3) 15 000 000 000 EUR за клъстер „Цифрова сфера и промишленост“;
 - (4) 15 000 000 000 EUR за клъстер „Климат, енергия и мобилност“;

- (5) 10 000 000 000 EUR за клъстер „Храни и природни ресурси“;
 - (6) 2 200 000 000 EUR за преки действия на Съвместния изследователски център (JRC) извън ядрената област;
 - в) 13 500 000 000 EUR за стълб III „Отворени иновации“ за периода 2021—2027 г., от които:
 - (1) 10 500 000 000 EUR за Европейския съвет по иновациите, включително до 500 000 000 EUR за европейски иновационни екосистеми;
 - (2) 3 000 000 000 EUR за Европейския институт за иновации и технологии (EIT);
 - г) 2 100 000 000 EUR за част „Укрепване на европейското научноизследователско пространство“ за периода 2021—2027 г., от които:
 - (1) 1 700 000 000 EUR за „Обмен на високи постижения“;
 - (2) 400 000 000 EUR за „Реформиране и засилване на европейската система за научни изследвания и иновации“.
3. С оглед да се реагира на непредвидени ситуации или на нови тенденции и нужди, Комисията може, в рамките на годишната бюджетна процедура, да се отклони от сумите, посочени в параграф 2, с максимум 10 %. Такова отклонение не се позволява за сумите, посочени в параграф 2, буква б), точка 6 от настоящия член, и за общата сума, посочена в параграф 2 от настоящия член за част „Укрепване на европейското научноизследователско пространство“.
4. Сумата, посочена в първата половина на изречението в параграф 1, може да бъде използвана и за покриване на разходи за подготвителни, мониторингови, контролни, одитни дейности, дейности за оценка и други дейности и разходи, необходими за управление и изпълнение на програмата, включително всички административни разходи, както и за оценка на постигането на нейните цели. От нея освен това може да се покриват разходи във връзка с проучвания, срещи на експерти, информационни и комуникационни дейности, доколкото те са свързани с целите на програмата, както и разходи, свързани с информационнотехнологични мрежи, насочени към обработката и обмяна на информация, в т.ч. институционални информационнотехнологични инструменти и друга техническа и административна помощ, необходими във връзка с управлението на програмата.
5. При необходимост в бюджета за периода след 2027 г. може да се впишат бюджетни кредити за покриване на предвидените в параграф 4 разходи, така че да бъде възможно управлението на действията, които не са приключили към 31 декември 2027 г.
6. Бюджетните задължения за действия, които надхвърлят една финансова година, могат да се разпределят за няколко години под формата на годишни траншове.
7. Без да се засяга Финансовият регламент, разходите за действия, произтичащи от проекти, които са включени в първата работна програма, могат да бъдат допустими от 1 януари 2021 г.

8. Ресурсите, отпуснати на държавите членки в режим на споделено управление и прехвърлими в съответствие с член 21 от Регламент (ЕС) XX [...Регламент за общите разпоредби], могат по искане на държавите членки да бъдат прехвърлени към програмата. Комисията изпълнява тези ресурси пряко в съответствие с член 62, параграф 1, буква а) от Финансовия регламент или непряко — в съответствие с буква в) от посочения член. Когато е възможно, тези ресурси се използват в полза на съответната държава членка.
9. Програмата „Хоризонт Европа“ е замислена да се изпълнява в полезно взаимодействие с други програми за финансиране от Съюза. Неизчерпателен списък на полезните взаимодействия с други програми за финансиране от Съюза се съдържа в приложение IV.

Член 10

Свободен достъп и отворени данни

1. В съответствие с член 35, параграф 3, до научните публикации, които произтичат от финансирани по програмата научни изследвания, трябва да се осигурява свободен достъп. Свободният достъп до научноизследователски данни трябва да се осигурява съгласно принципа „свободен в максималната възможна степен, ограничен само толкова, колкото е необходимо“. Трябва да се насърчава свободният достъп до други крайни продукти от научните изследвания.
2. Научноизследователските данни трябва да се управляват отговорно в съответствие с принципите FAIR (*Findability, Accessibility, Interoperability, Reusability*), т.е. данните да са лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и многократно използвани.
3. Трябва да се насърчават практиките на отворената наука, които излизат извън рамките на свободния достъп до крайните продукти от научните изследвания, както и отговорното управление на научноизследователски данни.

Член 11

Допълнително и комбинирано финансиране

Действията, които са получили сертификата „Печат за високи постижения“ или които отговарят на следните кумулативни сравнителни условия:

- а) били са подложени на оценка в рамките на покана за предложения по линия на програмата;
- б) отговарят на минималните изисквания за качество по посочената покана за предложения;
- в) не може да бъдат финансирани в рамките на посочената покана за предложения поради бюджетни ограничения,

може да получават подпомагане от Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Европейския социален фонд+ или Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони в съответствие с член [67], параграф 5 от Регламент (ЕС) XX [Регламент за общите разпоредби] и член [8] от Регламент (ЕС) XX [Финансиране, управление и мониторинг на общата селскостопанска политика], при условие че тези

действия са в съответствие с целите на съответната програма. Прилагат се правилата на фонда, който предоставя подпомагането.

Член 12

Трети държави, асоциирани към програмата

1. Програмата е отворена за асоцииране на следните трети държави:

- а) членки на Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ), които са членки на Европейското икономическо пространство (ЕИП) — в съответствие с условията, определени в Споразумението за ЕИП;
- б) присъединяващи се държави, държави кандидатки и потенциални държави кандидатки — в съответствие с общите принципи и условия за участието на тези държави в програми на Съюза, определени в съответните рамкови споразумения и решения на Съвета за асоцииране или в подобни споразумения, и в съответствие със специалните условия, определени в споразуменията между Съюза и тези държави;
- в) държави, попадащи в обхвата на Европейската политика за съседство — в съответствие с общите принципи и условия за участието на тези държави в програми на Съюза, определени в съответните рамкови споразумения и решения на Съвета за асоцииране или в подобни споразумения, и в съответствие със специалните условия, определени в споразуменията между Съюза и тези държави;
- г) трети държави и територии, които отговарят на всички от следните критерии:
 - i. да разполагат с добър капацитет в областта на науката, технологиите и иновациите;
 - ii. да се ангажират с основана на правила отворена пазарна икономика, включваща честно и справедливо отношение към правата върху интелектуалната собственост и подкрепена от демократични институции;
 - iii. да насърчават активно политики за подобряване на икономическото и социалното благосъстояние на гражданите.

Асоциирането към програмата на всяка от третите държави, посочени в буква г), трябва да е в съответствие с условията, определени в специално споразумение, което обхваща участието на третата държава в програма на Съюза, при условие че споразумението:

- гарантира справедлив баланс по отношение на приносите и ползите на третата държава, участваща в програмите на Съюза;
- определя условията за участие в програмите, включително изчисляването на финансовия принос към отделните програми и техните административни разходи. Този принос представлява целеви приходи по член 21, параграф 5 от Финансовия регламент;
- не предоставя на третата държава правомощия за вземане на решения по отношение на програмата;

- гарантира правата на Съюза да осигурява добро финансово управление и да защитава своите финансови интереси.
- 2. Обхватът на асоциирането на всяка трета държава към програмата трябва да е съобразен с целта да се стимулира чрез иновации икономическият растеж в Съюза. Съответно, части от програмата могат да бъдат изключени от споразумението за асоцииране за дадена държава, с изключение на членките на ЕИП, присъединяващите се държави, държавите кандидатки и потенциалните държави кандидатки.
- 3. Когато е целесъобразно, споразумението за асоцииране трябва да предвижда участието на правни субекти, установени в Съюза, в равностойни програми на асоциирани държави в съответствие с определените в тях условия.
- 4. Условията, определящи равнището на финансовия принос, трябва да осигуряват автоматична корекция на всеки значителен дисбаланс спрямо сумата, която субектите, установени в асоциираната държава, получават чрез участието си в програмата, като се вземат предвид разходите за управление, изпълнение и функциониране на програмата.

ДЯЛ II

ПРАВИЛА ЗА УЧАСТИЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

ГЛАВА I

Общи разпоредби

Член 13

Органи за финансиране и преки действия на Съвместния изследователски център

1. Органите за финансиране може да се отклоняват от правилата, определени в настоящия дял, само ако това е предвидено в основния акт, с който се създава органът за финансиране или му се възлагат задачи по изпълнението на бюджета, или — за органи за финансиране, посочени в член 62, параграф 1, буква в), подточка ii), iii) или v) от Финансовия регламент — ако това е предвидено в споразумението за финансов принос или се налага от специфичните им оперативни нужди или от естеството на действието.
2. Правилата, определени в настоящия дял, не се прилагат за преки действия, предприети от Съвместния изследователски център.

Член 14

Допустими действия

1. Без да се засягат параграфи 2 и 3 от настоящия член, допустими за финансиране са само действия, с които се осъществяват целите, посочени в член 3.

Не се финансират научни изследвания в следните области:

- а) дейности, насочени към клониране на хора с репродуктивна цел;

- б) дейности, насочени към изменение на генетичното наследство на човека, така че тези изменения да бъдат наследствени³⁰;
 - в) дейности, насочени към създаване на човешки ембриони с изследователска цел или за набавяне на стволови клетки, включително посредством трансфер на ядра на соматични клетки.
2. Научни изследвания върху човешки стволови клетки както на възрастни, така и на ембриони, може да бъдат финансирани в зависимост от съдържанието на научното предложение и от законодателната уредба на съответните държави членки. Не се предоставя финансиране за научноизследователски дейности, които са забранени във всички държави членки. Не се финансира определена дейност в държава членка, в която тази дейност е забранена.
3. Областите на научни изследвания, посочени в параграф 1, може да бъдат преразгледани в рамките на междинната оценка, посочена в член 47, параграф 2, с оглед на напредъка на науката.

Член 15

Етика

1. Действията по програмата трябва да се извършват в съответствие с етичните принципи и относимото национално, съюзно и международно законодателство, включително Хартата на основните права на Европейския съюз и Европейската конвенция за защита на правата на човека и допълнителните протоколи към нея.
- Особено внимание трябва да се обръща на принципа на пропорционалност, правото на неприкосновеност на личния живот, правото на защита на личните данни, правото на физическа и психическа неприкосновеност на личността, правото на недискриминация и необходимостта да се гарантира високо равнище на защита на човешкото здраве.
2. Субектите, които участват в действието, са длъжни да представят:
- а) етична самооценка, в която се посочват и се описват подробно всички предвидими етични въпроси, свързани с целта, изпълнението и вероятното въздействие на дейностите, които ще бъдат финансирани, включително потвърждение за съответствие с параграф 1, и описание на начина, по който ще бъде осигурено това;
 - б) потвърждение, че дейностите ще са съобразени с Европейския кодекс за интегритет в научните изследвания, публикуван от Европейската федерация на академиите на науките (ALLEA), и че няма да се извършват дейности, които са изключени от финансиране;
 - в) за дейности, които се извършват извън Съюза: потвърждение, че същите дейности биха били разрешени в държава членка; и
 - г) за дейности, при които се използват стволови клетки от човешки ембриони: когато е целесъобразно — информацията относно мерките за разрешаване и контрол, които трябва да бъдат предприети от компетентните органи на съответните държави членки, както и

³⁰

Научни изследвания, свързани с лечение на рак на гонадите, може да бъдат финансирани.

информация за одобренията от гледна точка на етиката, които трябва да бъдат получени преди началото на съответните дейности.

3. Предложенията трябва системно да се подлагат на скрининг, за да се открият действията, повдигащи комплексни или сериозни етични въпроси, и да се представят за етична оценка. Етичната оценка се извършва от Комисията, освен ако тя я делегира на органа за финансиране. За действията, при които се използват стволови клетки от човешки ембриони или човешки ембриони, етичната оценка е задължителна. Етичните скрининги и оценки се извършват с помощта на експерти по етика. Комисията и органите за финансиране осигуряват във възможно най-голяма степен прозрачността на етичните процедури.
4. Преди началото на съответните дейности субектите, участващи в действието, са длъжни да получат всички одобрения или други задължителни документи от съответните национални и местни комисии по етика или други органи, като например органите по защита на данните. Тези документи се съхраняват и при поискване се представят на Комисията или органа за финансиране.
5. Ако е целесъобразно, етичните проверки се извършват от Комисията или органа за финансиране. При сериозни или комплексни етични въпроси проверките се извършват от Комисията, освен ако са делегирани на органа за финансиране.
Етичните проверки се извършват с помощта на експерти по етика.
6. Действията, които не са приемливи от гледна точка на етиката, може да бъдат отхвърлени или прекратени по всяко време.

Член 16

Сигурност

1. Действията, които се извършват по програмата, трябва да са съобразени с приложимите правила за сигурност, и по-специално с правилата за защита на класифицирана информация срещу неразрешено разкриване, както и с всички относими национални и съюзни правни разпоредби. В случай че научните изследвания се извършват извън Съюза, като се използва и/или се генерира класифицирана информация, освен спазването на тези изисквания е необходимо между Съюза и третата държава, в която се извършват научните изследвания, да има сключено споразумение за сигурност.
2. Когато е целесъобразно, предложенията трябва да включват самооценка по отношение на сигурността, в която се посочват всички въпроси, свързани със сигурността, и се описва подробно по какъв начин ще се подходи към тези въпроси, така че да се изпълнят изискванията на съответните национални и съюзни правни разпоредби.
3. Когато е целесъобразно, Комисията или органът за финансиране извършва проверка за сигурност при предложенията, повдигащи въпроси във връзка със сигурността.
4. Когато е целесъобразно, действията трябва да са в съответствие с Решение (ЕС, Евратом) 2015/444 и правилата за неговото прилагане.

5. Субектите, участващи в действието, са длъжни да осигурят защитата срещу неразрешено разкриване на класифицираната информация, която е използвана и/или генерирана при действието. Преди началото на съответните дейности те трябва да представят доказателство от съответните национални органи по сигурността, че служителите и/или структурите са получили съответно разрешение за достъп до класифицирана информация и/или удостоверение за сигурност на структура.
6. Ако с класифицираната информация трябва да боравят външни експерти, преди назначаването им се изисква те да са получили съответното разрешение за достъп до класифицирана информация.
7. Когато е целесъобразно, Комисията или органът за финансиране може да извършва проверки за сигурност.
8. Действията, които не отговарят на правилата за сигурност, може да бъдат отхвърлени или прекратени по всяко време.

ГЛАВА II

Безвъзмездни средства

Член 17

Безвъзмездни средства

Освен ако в настоящата глава е посочено друго, безвъзмездните средства по програмата се отпускат и управляват в съответствие с дял VIII от Финансовия регламент.

Член 18

Субекти, допустими за участие

1. Всеки правен субект, независимо от мястото му на установяване, или всяка международна организация може да участва в действия по програмата, ако са изпълнени както условията, определени в настоящия регламент, така и условията, определени в работната програма или поканата.
2. Субектите трябва да са част от консорциум, който включва най-малко три независими правни субекта, всеки от които е установен в различна държава членка или асоциирана държава, като поне един от тях е установен в държава членка, освен ако:
 - а) в работната програма е предвидено друго, ако това е обосновано;
 - б) действието е посочено в параграф 3 или параграф 4.
3. Действията на Европейския научноизследователски съвет (ЕНС), свързани с научни изследвания за разширяване на границите на познанието, действията на Европейския съвет по иновациите (ЕСИ), действията, свързани с обучение и мобилност, или действията по съфинансиране на програми може да се изпълняват от един или повече правни субекти, един от които трябва да е установен в държава членка или в асоциирана държава.

4. Координационните и спомагателните действия може да се изпълняват от един или повече правни субекти, които може да са установени в държава членка, асоциирана държава или друга трета държава.
5. При действията, които са свързани със стратегически активи и интереси на Съюза, както и с неговата независимост и сигурност, работната програма може да предвижда възможност участието да е ограничено само до правни субекти, които са установени в държавите членки, или до правни субекти, които са установени в конкретни асоциирани или други трети държави в допълнение към държавите членки.
6. В зависимост от специфичните изисквания на политиката или от естеството и целите на действието, включително броя, вида и мястото на установяване на правните субекти, работната програма може да предвижда критерии за допустимост в допълнение към критериите, посочени в параграфи 2, 3, 4 и 5.
7. При действията, при които се използват суми по член 9, параграф 8, участието е ограничено до един-единствен правен субект, който е установен в юрисдикцията на делегиращия управляващ орган, с изключение на случаите, когато с управляващия орган е договорено и в работната програма е предвидено друго.
8. Когато това е посочено в работната програма, в действията може да участва Съвместният изследователски център.
9. Съвместният изследователски център, международните организации за европейски научни изследвания и правните субекти, учредени съгласно правото на Съюза, се считат за установени в държава членка, различна от тези, в които са установени другите правни субекти, участващи в действието.
10. При действията на Европейския научноизследователски съвет (ЕНС), свързани с научни изследвания за разширяване на границите на познанието, и при действията, свързани с обучение и мобилност, международните организации със седалище в държава членка или в асоциирана държава се считат за установени в тази държава членка или асоциирана държава.

Член 19

Субекти, допустими за финансиране

1. Допустими за финансиране са субектите, които са установени в държава членка или в асоциирана държава.

При действията, при които се използват суми по член 9, параграф 8, допустими за финансиране от тези суми са само субектите, които са установени в юрисдикцията на делегиращия управляващ орган.
2. Субектите, които са установени в неасоциирана трета държава, следва по принцип да покриват разходите за своето участие. При държавите с ниски до средни доходи обаче и по изключение при други неасоциирани трети държави те може да са допустими за финансиране по дадено действие, ако:
 - а) третата държава е посочена в приетата от Комисията работна програма; или
 - б) Комисията или органът за финансиране счита, че тяхното участие е от съществено значение за изпълнението на действието.

3. Субектите, свързани с бенефициера, са допустими за финансиране по дадено действие, ако са установени в държава членка, в асоциирана държава или в трета държава, посочена в приетата от Комисията работна програма.

Член 20

Покани за предложения

1. За всички действия, с изключение на преходните действия по инструмента „Изследвач“ на ЕСИ, съдържанието на поканите за предложения се включва в работната програма.
2. За преходните действия по инструмента „Изследвач“ на ЕСИ:
 - а) обявяването и съдържанието на поканите за предложения се определят с оглед на целите и бюджета, заложи в работната програма във връзка със съответния портфейл от действия;
 - б) безвъзмездни средства с фиксиран размер, които не надвишават 50 000 EUR, може да се отпускат без покана за предложения, с цел да се извършат координационни и спомагателни действия за укрепване на общността от бенефициери по даден портфейл или за оценка на евентуални спин-оф предприятия или на иновации, които създават нови пазари.
3. Ако това е необходимо за постигането на целите им, поканите може да са ограничени до разработването на допълнителни дейности или до добавянето на допълнителни партньори към съществуващи действия.
4. Покани за предложения не се изискват при координационни и спомагателни действия или действия по съфинансиране на програми, които действия:
 - а) ще се извършват от Съвместния изследователски център или от правни субекти, посочени в работната програма; и
 - б) не попадат в обхвата на покана за предложения.
5. В работната програма се посочват поканите, за които ще се присъжда знакът „Печат за високи постижения“. С предварително разрешение от заявителя информацията относно заявлението и оценката може да се предоставя на заинтересованите финансиращи органи, при условие че се сключат споразумения за поверителност.

Член 21

Съвместни покани

Комисията или органът за финансиране може да отправят съвместна покана за предложения със:

- а) трети държави, включително техните научни и технически организации или агенции;
- б) международни организации;
- в) правни субекти с нестопанска цел.

В случай на съвместна покана се определят съвместни процедури за подбор и оценка на предложенията. В процедурите трябва да участва балансирана група от експерти, назначени от всяка страна.

Член 22

Поръчки за продукти в предпазарен стадий и поръчки за новаторски решения

1. Действията може да включват или да имат за основна цел поръчки за продукти в предпазарен стадий или обществени поръчки за новаторски решения, които поръчки се изпълняват от бенефициери, които са възлагащи органи или възложители съгласно определенията в директиви 2014/24/ЕС³¹, 2014/25/ЕС³² и 2009/81/ЕО³³.
2. Процедурите за възлагане на поръчки:
 - а) трябва да са в съответствие с принципите на прозрачност, недискриминация, равно третиране, добро финансово управление, пропорционалност, както и с правилата относно конкуренцията;
 - б) при поръчките за продукти в предпазарен стадий: може да предвиждат специфични условия, като например мястото на изпълнение на възложените с поръчките дейности да е ограничено до територията на държавите членки и на асоциирани държави;
 - в) може да разрешават възлагането на повече от един договор в рамките на една процедура (възлагане на няколко доставчици); и
 - г) трябва да предвиждат възлагането на договори на икономически най-изгодната(ите) оферта(и), като същевременно гарантират отсъствието на конфликт на интереси.
3. Изпълнителят, който създава резултати при поръчка за продукти в предпазарен стадий, трябва да притежава поне свързаните с тях права върху интелектуалната собственост. Възлагащите органи се ползват поне с права на безвъзмезден достъп до резултатите за тяхна собствена употреба и с правото да предоставят или да изискват от участващите изпълнители да предоставят на трети страни неизключителни лицензи за ползване на резултатите, които са създадени за възлагащия орган, при справедливи и разумни условия, без право на преотстъпване на лиценза. Ако изпълнителят не използва резултатите за търговска реализация в посочения в договора срок след поръчката за продукти в предпазарен стадий, възлагащите органи може да поискат от него да им прехвърли собствеността върху резултатите.

³¹ Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 65).

³² Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 243).

³³ Директива 2009/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно координирането на процедурите за възлагане на някои поръчки за строителство, доставки и услуги от възлагащи органи или възложители в областта на отбраната и сигурността и за изменение на директиви 2004/17/ЕО и 2004/18/ЕО (ОВ L 216, 20.8.2009 г., стр. 76).

Член 23

Кумулативно финансиране

За действие, за което е предоставен принос от друга програма на Съюза, може да бъде предоставен и принос по програмата, при условие че приносите не обхващат едни и същи разходи. Правилата на всяка предоставяща принос програма на Съюза се прилагат по отношение на нейния съответен принос към действието. Кумулативното финансиране не може да надвишава общите допустими разходи за действието, а подпомагането от различните програми на Съюза може да се изчислява на пропорционална основа в съответствие с документите, определящи условията за подпомагане.

Член 24

Критерии за подбор

1. Чрез дерогация от член 198 от Финансовия регламент се проверява само финансовият капацитет на координатора и само ако поисканото финансиране от Съюза за действието е равно на или по-голямо от 500 000 EUR.
2. Ако обаче има основания за съмнение относно финансовия капацитет или е налице по-голям риск поради участието в няколко текущи действия, финансирани от съюзни програми за научни изследвания и иновации, Комисията или органът за финансиране проверява и финансовия капацитет на други заявители или на координатори под прага, посочен в параграф 1.
3. Ако финансовият капацитет е структурно гарантиран от друг правен субект, проверява се финансовият капацитет на последния.
4. В случай на слаб финансов капацитет Комисията или органът за финансиране може да постави като условие за участието на заявителя представянето на декларация за солидарна отговорност от свързан с бенефициера субект.
5. Вноската във Взаимозастрахователния механизъм, посочен в член 33, се счита за достатъчна гаранция съгласно член 152 от Финансовия регламент. От бенефициерите не може да се приемат, нито да им се налагат никакви допълнителни гаранции или обезпечения.

Член 25

Критерии за отпускане на безвъзмездни средства

1. Предложенията се оценяват въз основа на следните критерии:
 - а) високи постижения;
 - б) въздействие;
 - в) качество и ефикасност на изпълнението.
2. За предложенията, представени в рамките на действията на ЕНС, свързани с научни изследвания за разширяване на границите на познанието, се прилага само критерият, посочен в параграф 1, буква а).
3. В работната програма се уточнява прилагането на посочените в параграф 1 критерии за отпускане на безвъзмездни средства и може да се определят коефициенти за тежест и прагове.

Член 26

Оценка

1. Предложенията се оценяват от комисия за оценка, която може:
 - да се състои изцяло или частично от независими външни експерти,
 - да се състои от представители на институциите на Съюза или органите, посочени в член 150 от Финансовия регламент.

Комисията за оценка може да се подпомага от независими експерти.

2. При необходимост комисията за оценка извършва класиране на предложенията, които са надхвърлили приложимите прагове, съгласно:
 - резултатите от оценката,
 - техния принос за постигането на специфичните цели на политиката, включително създаването на съгласуван портфейл от проекти.

Комисията за оценка може също така да предложи съществени изменения на предложенията, ако това е необходимо за съгласуваността на портфейла.

Член 27

Процедура за преразглеждане на оценката

1. Ако заявителят счита, че съответната процедура за оценяване не е приложена правилно към неговото предложение, той може да поиска преразглеждане на оценката.
2. Преразглеждането на оценката обхваща само процедурните аспекти на оценката, а не качествата на предложението.
3. Преразглеждането на оценката не може да забавя процеса на подбор на предложенията, които не са предмет на преразглеждане.

Член 28

Срок за отпускане на безвъзмездни средства

1. Чрез дерогация от член 194, параграф 2, първа алинея от Финансовия регламент се прилагат следните срокове:
 - а) за информиране на всички заявители за резултатите от оценката на техните заявления — максимален срок от пет месеца, считано от крайната дата за подаване на пълните предложения;
 - б) за подписване със заявителите на споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства — максимален срок от осем месеца, считано от крайната дата за подаване на пълните предложения.
2. В работната програма за ЕСИ може да се определят по-кратки срокове.
3. В допълнение към изключенията, посочени в член 194, параграф 2, втора алинея от Финансовия регламент, сроковете, посочени в параграф 1, може да се надхвърлят при действия на ЕНС, при мисии, както и когато действията са представени за оценка от гледна точка на етиката или сигурността.

Член 29

Изпълнение на безвъзмездните средства

1. Ако даден бенефициер не изпълни задълженията си по техническото осъществяване на действието, останалите бенефициери са длъжни да изпълнят тези задължения без допълнително финансиране от Съюза, освен ако изрично са освободени от това задължение. Финансовата отговорност на всеки бенефициер е ограничена до неговия собствен дълг, като се спазват разпоредбите относно Взаимозастрахователния механизъм.
2. В споразумението за отпускане на безвъзмездни средства може да се определят етапни цели и съответни плащания по предварително финансиране. Ако етапните цели не са изпълнени, действието може да бъде временно спряно, изменено или прекратено.
3. Действието може да бъде прекратено и когато очакваните резултати са изгубили своята значимост за Съюза поради причини от научно, технологично или икономическо естество, а при ЕСИ и мисии — значимостта като част от портфейл от действия.

Член 30

Проценти на финансиране

1. За всички дейности, които се финансират по дадено действие, се прилага единен процент на финансиране. Максималният процент се определя в работната програма.
2. По програмата може да се възстановяват до 100 % от общите допустими разходи за дадено действие, с изключение на:
 - а) иновационни действия: до 70 % от общите допустими разходи, с изключение на правните субекти с нестопанска цел, където по програмата може да се възстановяват до 100 % от общите допустими разходи;
 - б) действия по съфинансиране на програми: най-малко 30 % от общите допустими разходи, а в определени и надлежно обосновани случаи — до 70 %.
3. Процентите на финансиране, посочени в настоящия член, се прилагат и при действия, при които за цялото действие или за част от него е определено финансиране чрез единна ставка, единични разходи или еднократна сума.

Член 31

Непреки разходи

1. Непреките допустими разходи се определят, като се прилага единна ставка в размер на 25 % от общите преки допустими разходи, с изключение на преките допустими разходи за подизпълнители, финансово подпомагане за трети страни и всякакви единични разходи или еднократни суми, които включват непреки разходи.

Когато е целесъобразно, непреките разходи, включени в единични разходи или еднократни суми, се изчисляват, като се използва посочената в параграф 1 единна ставка, с изключение на единичните разходи за вътрешно фактурирани

стоки и услуги, които се изчисляват въз основа на действителните разходи, в съответствие с обичайните практики на бенефициерите за определяне и анализ на разходите.

2. Ако обаче това е предвидено в работната програма, непреките разходи може да се декларират под формата на еднократна сума или единични разходи.

Член 32

Допустими разходи

1. В допълнение към критериите, посочени в член 197 от Финансовия регламент, при бенефициерите, които получават възнаграждение на базата на проекти, разходите за персонал са допустими до размера на възнаграждението, което лицето получава за работа по сходни проекти, финансирани от национални схеми.

„Възнаграждение на базата на проекти“ означава възнаграждение, което е свързано с участието на дадено лице в проекти, представлява част от обичайните практики на бенефициера относно възнагражденията и се изплаща систематично.
2. Чрез дерогация от член 190, параграф 1 от Финансовия регламент разходите за ресурси, предоставени от трети страни посредством вноски в натура, са допустими до размера на преките допустими разходи на третата страна.
3. Чрез дерогация от член 192 от Финансовия регламент приходите, генерирани от използването на резултатите, не се считат за постъпления от действието.
4. Чрез дерогация от член 203, параграф 4 от Финансовия регламент сертификатът за финансовите отчети е задължителен при плащането на остатъка, ако сумата, декларирана като действителни разходи и единични разходи, изчислени в съответствие с обичайните практики за определяне и анализ на разходите, е равна на или по-голяма от 325 000 EUR.

Член 33

Взаимозастрахователен механизъм

1. С настоящия регламент се създава Взаимозастрахователен механизъм (наричан по-долу за краткост „Механизмът“), който заменя фонда, създаден по силата на член 38 от Регламент (ЕС) № 1290/2013, и е негов правопреемник. Механизмът покрива риска, свързан с несъбирането на суми, които бенефициерите дължат:
 - а) на Комисията съгласно Решение № 1982/2006/ЕО;
 - б) на Комисията и на органите на Съюза по „Хоризонт 2020“;
 - в) на Комисията и на органите за финансиране по програмата.Покриването на риска по отношение на органите за финансиране, посочени в буква в) от първата алинея, може да се извършва чрез система за непряко покритие, посочена в приложимото споразумение и съобразена с естеството на органа за финансиране.
2. Механизмът се управлява от Съюза, представляван от Комисията, която действа като изпълнителен агент. Комисията определя специфични правила за дейността на Механизма.

3. Бенефициерите правят вноса в размер на 5 % от съюзното финансиране за действието. Въз основа на периодични оценки Комисията може да повиши тази вноса до 8 % или да я намали под 5 %. Вноската на бенефициерите в Механизма може да се приспадне от първоначалното предварително финансиране и да се изплати на Механизма от името на бенефициерите.
4. Вноската на бенефициерите се връща при плащането на остатъка.
5. Финансовите постъпления, генерирани от Механизма, се добавят към него. Ако постъпленията са недостатъчни, Механизмът не се намесва, а Комисията или органът за финансиране събира всяка дължима сума направо от бенефициерите или третите страни.
6. Събраните суми представляват приход, приписан на Механизма по смисъла на член 21, параграф 4 от Финансовия регламент. След като усвояването на всички безвъзмездни средства, чийто риск е покрит пряко или непряко от Механизма, приключи, Комисията събира всички неизплатени суми и ги вписва в бюджета на Съюза съгласно решенията на законодателния орган.
7. Механизмът може да е отворен за бенефициери на всяка друга пряко управлявана програма на Съюза. Комисията приема условията за участие на бенефициерите на други програми.

Член 34

Собственост и закрила на резултатите

1. Бенефициерите притежават създадените от тях резултати. Те са длъжни да направят всичко необходимо правата, които имат във връзка с резултатите техни служители или други страни, да могат да се упражняват по начин, който е съвместим със задълженията на бенефициерите съгласно реда и условията, определени в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.

Двама или повече бенефициери притежават съвместно резултатите, ако:

- а) са ги създали съвместно; и
- б) не е възможно:
 - i) да се установи конкретният принос на всеки отделен бенефициер;
 - или
 - ii) резултатите да се разделят при подаване на заявление за правната им закрила, както и при нейното получаване или поддържане.

Съсобствениците договарят в писмен вид разпределението и условията на упражняване на съвместната собственост. Освен ако е договорено друго, всеки съсобственик има право да предостави на трети страни неизключителни лицензи за ползване на съвместно притежаваните резултати (без право на преотстъпване на лицензите), ако останалите съсобственици са уведомени за това предварително и получат справедлива и разумна компенсация. Съсобствениците могат да се договорят в писмен вид вместо съвместна собственост да прилагат друг режим.

2. Бенефициерите, които са получили финансиране от Съюза, са длъжни да осигурят адекватна закрила на резултатите си, ако закрилата е възможна и обоснована, като вземат предвид всички относими съображения, включително

перспективите за търговска реализация. Когато вземат решения относно закрилата, бенефициерите са длъжни да отчитат и законните интереси на останалите бенефициери по действието.

Член 35

Използване и разпространение на резултатите

1. Бенефициерите, които са получили финансиране от Съюза, са длъжни да положат максимални усилия да използват своите резултати, по-специално в Съюза. Използването може да се осъществява пряко от бенефициерите или непряко, по-специално чрез прехвърляне и лицензиране на резултатите в съответствие с член 36.

Работната програма може да предвижда допълнителни задължения за използване на резултатите.

Ако въпреки положените от бенефициера максимални усилия за пряко или непряко използване на резултатите, в срока, определен в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, не се осъществи никакво използване на резултатите, бенефициерът е длъжен да използва подходяща онлайн платформа, както е посочено в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, за да намери заинтересовани страни, които да използват тези резултати. Ако е оправдано въз основа на искане от бенефициера, това задължение може да бъде отменено.

2. При спазване на евентуалните ограничения, произтичащи от закрилата на интелектуалната собственост, правилата за сигурност или законните интереси, бенефициерите са длъжни да разпространят своите резултати възможно най-скоро.

Работната програма може да предвижда допълнителни задължения за разпространение на резултатите.

3. Бенефициерите са длъжни да направят всичко необходимо, така че свободният достъп до научните публикации да се прилага съгласно реда и условията, определени в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства. По-специално, бенефициерите са длъжни да направят всичко необходимо, така че те или авторите да запазят достатъчни права върху интелектуалната собственост, за да могат да изпълняват изискванията за свободен достъп.

Свободният достъп до научноизследователски данни е общо правило съгласно реда и условията, определени в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, но в обосновани случаи се прилагат изключения, като се вземат предвид законните интереси на бенефициерите, както и всякакви други ограничения, като например правила за защита на данните, правила за сигурност или права върху интелектуална собственост.

Работната програма може да предвижда допълнителни задължения за придържане към практиките на отворената наука.

4. Бенефициерите са длъжни да управляват всички научноизследователски данни съгласно реда и условията, определени в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, и да създадат план за управление на данните.

Работната програма може да предвижда допълнителни задължения за използване на Европейския облак за отворена наука за съхраняване на научноизследователски данни и за предоставяне на достъп до такива данни.

5. Бенефициерите, които възнамеряват да разпространят своите резултати, са длъжни да уведомят предварително останалите бенефициери по действието. Всеки друг бенефициер има право да възрази, ако може да докаже, че планираното разпространение на резултатите би накърнило сериозно законните му интереси, свързани с неговите резултати или предходни знания. В такъв случай разпространението на резултатите не може да се осъществи, докато не бъдат предприети адекватни действия за защита на тези законни интереси.
6. Освен ако работната програма предвижда друго, предложенията трябва да включват план за използване и разпространение на резултатите. Ако очакваното използване на резултатите е свързано с разработване, създаване, производство и предлагане на пазара на продукт или процес, или със създаване и предоставяне на услуга, планът трябва да съдържа стратегия за такова използване. Ако планът предвижда използването на резултатите да се осъществява предимно в неасоциирани трети държави, правните субекти са длъжни да обяснят защо това използване е в интерес на Съюза.
Бенефициерите са длъжни да доразвият плана по време на действието и след неговото приключване.
7. За целите на мониторинга и на разпространението на резултатите от страна на Комисията или органа за финансиране бенефициерите са длъжни да предоставят всяка поискана информация относно използването и разпространението на своите резултати. При спазване на законните интереси на бенефициерите, тази информация се прави обществено достояние.

Член 36

Прехвърляне и лицензиране на резултати

1. Бенефициерите имат право да прехвърлят собствеността върху своите резултати. Те са длъжни да гарантират, че задълженията им остават в сила и спрямо новия собственик и че той е задължен да прехвърли тези задължения към всеки следващ собственик.
2. Освен ако по отношение на конкретно определени трети страни е договорено друго в писмен вид или ако това не е възможно съгласно приложимото законодателство, бенефициерите, които възнамеряват да прехвърлят собствеността върху резултатите, са длъжни да уведомят предварително всеки друг бенефициер, който все още има права на достъп до резултатите. Уведомлението трябва да включва достатъчно информация за новия собственик с цел да се даде възможност на всеки бенефициер да прецени последствията от прехвърлянето върху своите права на достъп.

Освен ако по отношение на конкретно определени трети страни е договорено друго в писмен вид, всеки бенефициер има право да възрази срещу прехвърлянето, ако може да докаже, че то ще се отрази неблагоприятно върху неговите права на достъп. В такъв случай прехвърлянето не може да се осъществи, докато не се постигне споразумение между съответните бенефициери.

3. Бенефициерите имат право да предоставят лицензи върху своите резултати или по друг начин да предоставят права за тяхното ползване, ако това не засяга спазването на задълженията им.
4. Когато това е обосновано, в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства се определя правото на възражение срещу прехвърлянето на собствеността върху резултатите или срещу предоставянето на изключителен лиценз във връзка с резултатите, ако:
 - а) бенефициерите, които са създали резултатите, са получили финансиране от Съюза;
 - б) прехвърлянето или лицензирането се осъществява към правен субект, установен в неасоциирана трета държава; и
 - в) прехвърлянето или лицензирането не съответства на интересите на Съюза.

Ако се прилага правото на възражение, бенефициерът е длъжен да направи предварително уведомление. Ако са въведени мерки за защита на интересите на Съюза, правото на възражение относно прехвърлянето на собствеността или предоставянето на лицензи на конкретно определени трети страни може да бъде отменено в писмен вид.

Член 37

Права на достъп

1. Относно правата на достъп се прилагат следните принципи:
 - а) всяко искане за упражняване на права на достъп или всеки отказ от права на достъп се представя в писмен вид;
 - б) освен ако с предоставящото лице е договорено друго, правата на достъп не включват право на преотстъпване на лицензите;
 - в) бенефициерите са длъжни преди присъединяването си към споразумението за отпускане на безвъзмездни средства да се уведомят взаимно за евентуалните ограничения за предоставянето на достъп до своите предходни знания;
 - г) ако даден бенефициер вече не участва в дадено действие, това не засяга задълженията му за предоставяне на достъп;
 - д) ако даден бенефициер не изпълнява задълженията си, бенефициерите имат право да се договорят, че правата му на достъп се прекратяват.
2. Бенефициерите са длъжни да предоставят достъп:
 - а) до своите резултати безвъзмездно на всеки друг бенефициер по действието, който се нуждае от тях за изпълнение на собствените си задачи;
 - б) до своите предходни знания на всеки друг бенефициер по действието, който се нуждае от тях за изпълнение на собствените си задачи, при спазване на евентуалните ограничения, упоменати в параграф 1, буква в); този достъп се предоставя безвъзмездно, освен ако преди присъединяването си към споразумението за отпускане на безвъзмездни средства бенефициерите са договорили друго;

- в) до своите резултати и — при спазване на евентуалните ограничения, упоменати в параграф 1, буква в) — до своите предходни знания на всеки друг бенефициер по действието, който се нуждае от тях за използване на собствените си резултати; този достъп се предоставя при справедливи и разумни условия, които се договарят.
3. Освен ако бенефициерите са договорили друго, те са длъжни да предоставят достъп до своите резултати и — при спазване на евентуалните ограничения, упоменати в параграф 1, буква в) — до своите предходни знания на правен субект, който:
- а) е установен в държава членка или в асоциирана държава;
- б) се намира под пряк или непряк контрол на друг бенефициер или под същия пряк или непряк контрол, под който е и този бенефициер, или пряко или непряко контролира този бенефициер; и
- в) се нуждае от достъпа за използване на резултатите на този бенефициер.
- Достъпът се предоставя при справедливи и разумни условия, които се договарят.
4. Искане за достъп с цел използване на резултатите може да се отправи до една година след приключването на действието, освен ако бенефициерите се договарят за различен срок.
5. Бенефициерите, които са получили финансиране от Съюза, са длъжни да предоставят на институциите, органите, службите или агенциите на Съюза безвъзмезден достъп до своите резултати за разработване, изпълнение и мониторинг на политики или програми на Съюза. Достъпът трябва да е ограничен до употреба с нетърговска и неконкурентна цел.
- При действията в рамките на клъстер „Приобщаващо и сигурно общество“, област на интервенция „Защита и сигурност“, бенефициерите, които са получили финансиране от Съюза, са длъжни също така да предоставят безвъзмезден достъп до своите резултати на националните органи на държавите членки за разработване, изпълнение и мониторинг на техни политики или програми в тази област. Достъпът трябва да е ограничен до употреба с нетърговска и неконкурентна цел и да се предоставя въз основа на двустранно споразумение, в което са определени специални условия, с които се гарантира, че тези права ще се използват единствено за определената цел и че ще са предвидени съответни задължения за поверителност. Исканщата достъп държава членка, институция, орган, служба или агенция на Съюза уведомява всички държави членки за тези искания.
6. Работната програма може да предвижда допълнителни права на достъп.

Член 38

Специални разпоредби относно използването и разпространението на резултатите

По отношение на действията на ЕНС, действията, свързани с обучение и мобилност, действията за поръчки за продукти в предпазарен стадий, действията за обществени поръчки за новаторски решения, действията по съфинансиране на програми и координационните и спомагателни действия може да се прилагат специални

разпоредби относно собствеността, използването и разпространението, прехвърлянето и лицензирането, както и правата на достъп.

Тези специални разпоредби не променят задълженията за свободен достъп.

ГЛАВА III

Награди

Член 39

Награди

1. Освен ако в настоящата глава е посочено друго, наградите по програмата се присъждат и управляват в съответствие с дял IX от Финансовия регламент.
2. Всеки правен субект, независимо от мястото си на установяване, може да участва в конкурс, освен ако в работната програма или в правилата на конкурсите е предвидено друго.
3. Комисията или органът за финансиране може да организира присъждането на награди със:
 - а) други органи на Съюза;
 - б) трети държави, включително техните научни и технически организации или агенции;
 - в) международни организации; или
 - г) правни субекти с нестопанска цел.
4. Работната програма или правилата на конкурсите може да съдържат задължения относно комуникацията, както и относно използването и разпространението на резултатите.

ГЛАВА IV

Поръчки

Член 40

Поръчки

1. Освен ако в настоящата глава е посочено друго, поръчките по програмата се възлагат и управляват в съответствие с дял VII от Финансовия регламент.
2. Поръчките може да са под формата на поръчки за продукти в предпазарен стадий или поръчки за новаторски решения, които Комисията или органът за финансиране извършва от свое име или съвместно с възлагащи органи от държавите членки и асоциираните държави. В такъв случай се прилагат правилата, определени в член 22.

ГЛАВА V

Операции за смесено финансиране и смесено финансиране

Член 41

Операции за смесено финансиране

Операциите за смесено финансиране, за които е взето решение по настоящата програма, се изпълняват в съответствие с програмата InvestEU и дял X от Финансовия регламент.

Член 42

Смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и ЕСИ

1. Компонентите на смесеното финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и ЕСИ, които представляват безвъзмездни средства и възстановими аванси, подлежат на разпоредбите на членове 30—33.
2. Смесеното финансиране по линия на ЕСИ се изпълнява в съответствие с член 43. Подпомагането в рамките на смесеното финансиране по линия на ЕСИ може да се предоставя, докато действието може да се финансира като операция за смесено финансиране или като операция по финансиране и инвестиране, изцяло обхваната от гаранция на ЕС по InvestEU. Чрез дерогация от член 209 от Финансовия регламент условията, определени в параграф 2, и по-специално в букви а) и г), не се прилагат в момента на отпускането на смесено финансиране по линия на ЕСИ.
3. Смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ може да се отпуска на действие по съфинансиране на програма, когато съвместна програма на държави членки и асоциирани държави предвижда използването на финансови инструменти в подкрепа на подбрани действия. Оценката и подборът на такива действия се извършва в съответствие с членове 19, 20, 23, 24, 25 и 26. Условията за изпълнение на смесеното финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ трябва да са съобразени с член 29, по аналогия с член 43, параграф 9 и с допълнителните условия, определени в работната програма.
4. Възстановяванията, включително възстановените аванси и приходите от смесеното финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и ЕСИ, се считат за вътрешни целеви приходи в съответствие с член 21, параграф 3, буква е) и член 21, параграф 4 от Финансовия регламент.
5. Смесеното финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и ЕСИ се предоставя по начин, който не нарушава конкуренцията.

Член 43

Инструмент „Ускорител“ на ЕСИ

1. Бенефициерът по линия на инструмента „Ускорител“ на ЕСИ трябва да е правен субект, който отговаря на определението за новосъздадено предприятие, малко или средно предприятие или дружество със средна пазарна капитализация и е установен в държава членка или в асоциирана държава.

Предложението може да се представи от бенефициера или от едно или повече физически лица или правни субекти, които възнамеряват да учредят бенефициера или да го подпомагат.

2. Всички форми на финансов принос на Съюза, предоставян в рамките на смесено финансиране по линия на ЕСИ, се обхващат и предоставят с едно решение за отпускане на средства.
3. Предложенията се оценяват въз основа на индивидуалните им качества от независими експерти и се подбират в рамките на годишна открита покана с крайни срокове, въз основа на членове 24—26, при спазване на параграф 4.
4. Критериите за отпускане са:
 - високи постижения,
 - въздействие,
 - равнище на риска при действието и необходимост от подпомагане от Съюза.
5. Със съгласието на съответните заявители Комисията или органите за финансиране, изпълняващи „Хоризонт Европа“, може да представят направо за оценка по последния критерий за оценка предложение за действие за иновации и пазарно внедряване, което вече отговаря на първите два критерия, при спазване на следните кумулативни условия:
 - предложението произтича от друго действие, финансирано по „Хоризонт 2020“ или по настоящата програма, или от национална програма, сходна на инструмента „Изследвач“ на ЕСИ и призната като такава от Комисията,
 - предложението се основава на предходен преглед на проекта, в който предложението е оценено от гледна точка на високите постижения и въздействието, и подлежи на условията и процедурите, описани в работната програма.
6. Знакът „Печат за високи постижения“ може да се присъжда, ако са спазени следните кумулативни условия:
 - бенефициерът е новосъздадено предприятие или МСП,
 - предложението е било допустимо и е преминало приложимите прагове за първите два критерия за отпускане, посочени в параграф 4,
 - съответните дейности биха били допустими по иновационно действие.
7. За предложение, което е преминало оценката успешно, независимите експерти предлагат съответното смесено финансиране по линия на ЕСИ, като вземат предвид поетия риск, както и ресурсите и времето, необходими за пускане и внедряване на иновацията на пазара.

Комисията има право да отхвърли предложение, избрано от независимите експерти, поради основателни причини, включително с оглед на съответствието с целите на политиките на Съюза.
8. Компонентът на смесеното финансиране, който представлява безвъзмездни средства или възстановим аванс, не може да надвишава 70 % от разходите за избраното иновационно действие.

9. Условието за изпълнение на компонентите на смесеното финансиране по линия на ЕСИ, които представляват капиталово финансиране или подлежащо на връщане подпомагане, се определят в Решение [Специфична програма].

10. В договора за избраното действие се определят конкретните етапни цели и съответните плащания по предварително финансиране и плащания на траншове на смесеното финансиране по линия на ЕСИ.

Дейностите, свързани с иновационно действие, може да започнат и първото плащане по предварително финансиране в рамките на безвъзмездните средства или възстановимият аванс може да се преведе преди изпълнението на други компоненти от отпуснатото смесено финансиране по линия на ЕСИ. Изпълнението на тези компоненти е обвързано с постигането на конкретните етапни цели, определени в договора.

11. В съответствие с договора, ако етапните цели не са постигнати, действието се спира временно, изменя се или се прекратява. То може да се прекрати и когато очакваното пазарно внедряване не може да се осъществи.

Комисията има право да реши да увеличи смесеното финансиране по линия на ЕСИ, при условие че проектът бъде подложен на преглед от независими външни експерти.

Глава VI

Експерти

Член 44

Назначаване на външни експерти

1. Чрез дерогация от член 237, параграф 3 от Финансовия регламент външните експерти може да се подбират без покана за заявяване на интерес, ако това е обосновано и подборът се извършва по прозрачен начин.

2. В съответствие с член 237, параграфи 2 и 3 от Финансовия регламент външните експерти получават възнаграждение въз основа на стандартни условия. Ако това е обосновано, по-специално за конкретни експерти на високо равнище, на базата на относимите пазарни стандарти може да се предостави подходящо ниво на възнаграждение над стандартните условия.

3. В допълнение към член 38, параграфи 2 и 3 от Финансовия регламент имената на оценяващите заявления за безвъзмездни средства външни експерти, които са назначени в лично качество, и областта им на компетентност се публикуват най-малко веднъж годишно на уебсайта на Комисията или органа за финансиране. Тази информация се събира, обработва и публикува в съответствие с правилата на ЕС за защита на данните.

ДЯЛ III

МОНИТОРИНГ, КОМУНИКАЦИЯ, ОЦЕНКА И КОНТРОЛ НА ПРОГРАМАТА

Член 45

Мониторинг и докладване

1. Показателите за докладване относно напредъка на програмата по отношение изпълнението на целите, определени в член 3, и пътищата на въздействие се съдържат в приложение V.
2. На Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 50 относно изменения на приложение V с цел допълване или изменяне на показателите за пътищата на въздействие, когато това е необходимо, както и определяне на изходни и целеви стойности.
3. Системата за докладване на качеството на изпълнението трябва да гарантира ефикасното, ефективно и навременно събиране на данните за мониторинга на изпълнението на програмата и на нейните резултати. За тази цел на получателите на средства от Съюза и, където е приложимо, на държавите членки, се налагат пропорционални изисквания за докладване.

Член 46

Информация, комуникация, публичност, както и използване и разпространение на резултатите

1. Получателите на финансиране от Съюза посочват неговия произход и гарантират видимостта на финансирането от Съюза (по-специално когато популяризират действията и резултатите от тях), като предоставят последователна, ефективна и пропорционална целева информация на различни видове публика, включително медиите и обществеността.
2. Комисията осъществява информационни и комуникационни действия по отношение на програмата и нейните действия и резултати. Финансовите ресурси, отпуснати на програмата, допринасят също така за институционалната комуникация на политическите приоритети на Съюза, доколкото те са свързани с целите, посочени в член 3.
3. Комисията също така изготвя стратегия за разпространение и използване на резултатите за повишаване на достъпността и разпространението на генерираните в рамките на програмата познания и резултати от научни изследвания и иновации, за да се ускори използването им с оглед на възприемането им от пазара и да се засили въздействието на програмата. Финансовите ресурси, отпуснати на програмата, допринасят също така за институционалната комуникация на политическите приоритети на Съюза, както и на дейностите по информация, комуникация, публичност, разпространение и използване на резултатите, доколкото тези приоритети и дейности са свързани с целите, посочени в член 3.

Член 47

Оценка на програмата

1. Оценките на програмата се извършват своевременно, така че да може да се използват в процеса на вземане на решения относно програмата и нейния приемник, както и други инициативи, относими към научните изследвания и иновациите.
2. Междинната оценка на програмата се извършва, след като за изпълнението на програмата се натрупа достатъчно информация, но не по-късно от четири години след започване на изпълнението на програмата. Тя включва оценка на дългосрочното въздействие на предходни рамкови програми и служи като основа за адаптиране на изпълнението на програмата, когато е целесъобразно.
3. В края на изпълнението на програмата, но не по-късно от четири години след края на периода, посочен в член 1, Комисията извършва окончателна оценка на програмата. Тя включва оценка на дългосрочното въздействие на предходни рамкови програми.
4. Комисията представя заключенията от оценките и своите констатации на Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите.

Член 48

Одити

1. Системата за контрол на програмата трябва да осигурява подходящ баланс между доверието и контрола, като се вземат предвид административните и другите разходи за контрол на всички равнища, особено за бенефициерите.
2. Одитната стратегия на програмата трябва да се основава на финансов одит на представителна извадка от разходите за цялата програма. Представителната извадка се допълва от подбор въз основа на оценка на рисковете, свързани с разходите. Действията, които получават съвместно финансиране от различни програми на Съюза, се одитират само веднъж, като се обхващат всички относими програми и приложимите им правила.
3. Освен това Комисията или органът за финансиране може да разчита на комбинирани прегледи на системите на равнище бенефициер. Тези комбинирани прегледи са незадължителни за някои видове бенефициери и се състоят от одит на системите и процесите, който се допълва от одит на операциите и се извършва от компетентен независим одитор, квалифициран да извършва задължителен одит на счетоводни документи в съответствие с Директива 2006/43/ЕО³⁴. Те може да се използват от Комисията или от органа за финансиране за определяне на общата увереност относно доброто финансово управление на разходите, както и за преразглеждане на нивото на последващите одити и на сертификатите за финансовите отчети.

³⁴

Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2006 г. относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети, за изменение на директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета и за отмяна на Директива 84/253/ЕИО на Съвета (ОВ L 157, 9.6.2006 г., стр. 87).

4. В съответствие с член 127 от Финансовия регламент Комисията или органът за финансиране може да разчита на одити относно използването на приноса от Съюза, извършени от други лица или субекти, включително различни от тези, на които институции или органи на Съюза са възложили извършването на одити.
5. Одитите може да се извършват до две години след плащането на остатъка.

Член 49

Защита на финансовите интереси на Съюза

1. Комисията или нейни представители и Сметната палата имат правомощия за извършване на одити или — когато се отнася за международни организации — на проверки в съответствие с постигнатите с тях споразумения, по документи и на място, на всички бенефициери на безвъзмездни средства, изпълнители и подизпълнители, които са получили средства от Съюза съгласно настоящия регламент.
2. Европейската служба за борба с измамите (OLAF) може да извършва административни разследвания, включително проверки и инспекции на място, в съответствие с разпоредбите и процедурите, предвидени в Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета, за да установи дали е имало измами, корупция или друга незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Съюза, във връзка с финансиране или бюджетни гаранции от Съюза съгласно настоящия регламент.
3. От компетентните органи на трети държави и международни организации може да се поиска да сътрудничат и с Европейската прокуратура, в съответствие със споразуменията за правна взаимопомощ, когато тя разследва престъпления, попадащи в нейната компетентност съгласно Регламент (ЕС) 2017/1939.
4. Без да се засягат параграфи 1 и 2, споразуменията за сътрудничество с трети държави и с международни организации, договорите, споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства и другите правни ангажименти, както и споразуменията за установяване на бюджетна гаранция, които са резултат от изпълнението на настоящия регламент, трябва да съдържат разпоредби, с които на Комисията, на Сметната палата и на OLAF изрично се предоставя правомощие да извършват такива одити, проверки на място и инспекции в рамките на съответната си компетентност. Това трябва да включва разпоредби, които да гарантират, че всички трети страни, които участват в изпълнението на средства от Съюза или на операция по финансиране, подпомагана изцяло или частично чрез бюджетна гаранция, предоставят равностойни права.

Член 50

Упражняване на делегирането

1. Правомощието да приема делегирани актове се предоставя на Комисията при спазване на предвидените в настоящия член условия.
2. Правомощието да приема делегирани актове, посочено в член 45, параграф 2, се предоставя на Комисията до 31 декември 2028 г.

3. Делегирането на правомощия, посочено в член 45, параграф 2, може да бъде оттеглено по всяко време от Европейския парламент или от Съвета. С решението за оттегляне се прекратява посоченото в него делегиране на правомощия. Оттеглянето поражда действие в деня след публикуването на решението в *Официален вестник на Европейския съюз* или на по-късна дата, посочена в решението. То не засяга действителността на делегираните актове, които вече са в сила.
4. Преди приемането на делегиран акт Комисията се консултира с експерти, определени от всяка държава членка в съответствие с принципите, залегнали в Междунституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество.
5. Веднага след като приеме делегиран акт, Комисията нотифицира акта едновременно на Европейския парламент и на Съвета.
6. Делегиран акт, приет съгласно член 45, параграф 2, влиза в сила единствено ако нито Европейският парламент, нито Съветът не са представили възражения в срок от два месеца след нотифицирането на същия акт на Европейския парламент и на Съвета или ако преди изтичането на този срок и Европейският парламент, и Съветът са уведомили Комисията, че няма да представят възражения. Посоченият срок се удължава с два месеца по инициатива на Европейския парламент или на Съвета.

ДЯЛ IV

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 51

Отмяна

Регламент (ЕС) № 1291/2013 и Регламент (ЕС) № 1290/2013 се отменят, считано от 1 януари 2021 г.

Член 52

Преходни разпоредби

1. Настоящият регламент не засяга продължаването или изменението на съответните действия съгласно Регламент (ЕС) № 1291/2013 и Регламент (ЕС) № 1290/2013, които продължават да се прилагат за тези действия до тяхното приключване. Работните планове и действията, предвидени в работните планове, които са приети съгласно Регламент (ЕС) № 1290/2013 и съгласно съответните основни актове на органите за финансиране, продължават да се уреждат от Регламент (ЕС) № 1290/2013 и тези основни актове до своето приключване.
2. Финансовият пакет за програмата може да обхваща и разходи за техническа и административна помощ, необходими, за да се гарантира преходът между програмата и мерките, приети по нейния предшественик Регламент (ЕС) № 1291/2013.

Член 53

Влизане в сила

Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на година.

За Европейския парламент
Председател

За Съвета
Председател